

Ze zařazených materiálů není nic vypouštěno, výjimku tvoří stať Josefa Hory Literatura a politika, Neumannova Krize národa a F. X. Šaldy Příklad sebekritiky, vynechávky označujeme pěti tečkami a upozorňujeme na ně v poznámkovém aparátu. Pravopis textů podřizujeme dnes platné normě. U cizích slov, kde pravidla dovolují dvojí způsob psaní, užíváme zásadně tvarů progresivních. Ponecháváme některé jazykové zvláštnosti pisatelů (např. u F. X. Šaldy „karakter“), ale dnes už zastaralé znějící podoby s koncovskou ism (poetism, materialism) doplňujeme na běžné -ismus. Dále vypisujeme slovy číslice, upravujeme počestěné koncovky ruských jmen (např. místo Trocký upravujeme na Trockij), sjednocujeme psaní názvu časopisu na ReD, zkracujeme nadměrné infinitivy na -ti na současnou běžnou podobu -t, u přejatých slov na -elní měníme na běžné -ální (originelní — originální, sexuelní — sexuální).

Různé formy zdůrazňování (kurzíva, podtržení, proložení) sjednocujeme na jeden způsob, a to: proložení.

Při zařazování statí je dodržován v podstatě chronologický princip, někdy dostala přednost logická návaznost (v závěru, kde polemika Honzl-Václavek opožděně navazuje na generační diskusi, přesunuty za ni dvě stati Neumannovy a článek Šaldův).

Tištěný jednostránkový leták. Uveřejněno též v Právu lidu, roč. 38, č. 73, str. 1, 26. března 1929, pod názvem Komunističtí spisovatelé o rozvratu KSČ.

Str.

48 *Vladislav Vančura* — v Právu lidu omylem vytištěno *Vladimír Vančura*.

PROJEV SEDMI

Rudé právo, r. 10, č. 73, str. 1—2, 27. března 1929. Nepodepsáno.

49 *vyloučení Jana Skály* — JUDr. Jan Skála, nar. 5. 3. 1883 v Opatově, okres Třebíč, redaktor Práva lidu a kladenské Svobody, po založení KSČ přešel do Rudého práva, vyloučen z KSČ pro konflikt s jílkovským vedením strany v roce 1927. V letech 1923—1927 byl náměstkem pražského primátora. O sporu s jílkovským vedením vydal brožurku *Mé vyloučení* (1927). Pracoval pak jako úředník Ústřední sociální pojišťovny.

Karel Vaněk — (1887—1933), český novinář a spisovatel, působil v Rudém právu v letech 1920—1927, po vyloučení ze strany přešel do Českého slova. Knižně vydal své fejetony pod názvem *Střepiny* (4 svazky); pokusil se dokončit Haškovo dílo dvěma svazky *Osudů dobrého vojáka Švejka v ruském zajetí* (1924).

MUDr. Bouček — MUDr. Zdeněk Bouček (1876—1962), lékař v Praze, spolu s Karlem Vaňkem protestoval plakátem proti Skálovu vyloučení ze strany. Rudé právo uveřejnilo počínajíc 9. 6. 1927 sérii článků pod názvem *Likvidátoři s ostrými výpady proti Skálovi, Vaňkovi a Boučkovi*.

50 *skupiny Jílkovy a Bolenovy* — Bohumil Jílek (1892—1963), od listopadu 1921 do února 1922 a v letech 1925—1929 generální tajemník KSČ. Spolu s Václavem Bolenem (viz níže) vedl tzv. ultralevou skupinu v KSČ, která poprvé otevřeně vystoupila proti vedení strany na podzim

1922 v době rozkolu v odborovém hnutí. Jílkovci chtěli nahradit politický boj proti buržoazii hospodářským bojkotem kapitalistů. V době konjunktury hlásali teorii o pasivitě mas. Po V. sjezdu KSČ v únoru 1929 byl Jílek jako likvidátor ze strany vyloučen. Po Únoru emigroval do USA, kde zemřel.

Václav Bolen — (1887—1963), předseda Odborového svazu čs. zemědělských a lesních dělníků, po vyloučení ze strany v roce 1929 přešel do strany národně socialistické, v letech 1933—1942 působil jako redaktor časopisu *A-zet*, po r. 1945 byl redaktorem *Svobodného slova*.

51 *MVS* — Mezinárodní všeodborový svaz (též zvaný Rudé odbory), odborová ústředna, která se ustavila v říjnu 1922 ze svazů a skupin vyloučených reformistickými předáky z Odborového sdružení československého a přihlásila se k Rudé odborové internacionále. Haisovo oportunistické vedení MVS způsobilo však izolaci MVS od dělnických mas, která se projevila nejmarkantněji při stávce severočeských textiláků r. 1929. Po V. sjezdu KSČ provedli likvidátoři ve vedení MVS puč; sesadili kolektivní vedení, za pomoci státního aparátu zabrali majetek MVS a převedli část členů do pravicového Odborového sdružení československého. III. sjezd Rudých odborů v květnu 1929 skončil však vítězstvím revolučního křídla. Starý název MVS byl změněn v Ústředí rudých odborových svazů v Československu.

členstvo Rudých odborů — viz vysvětlivku k MVS.

Haisův puč — Josef Hais (1866—1943), do r. 1929 člen ústředního výboru KSČ a tajemník Rudých odborů. V březnu 1929 se pokusil o rozkol v Rudých odborech, byl vyloučen ze strany a přešel do reformistického tábora.

52 *Bubník* — Josef Bubník (1897—1957), funkcionář pražské krajské organizace KSČ, pro sabotáž protidrahotních bojů v r. 1925 byl z KSČ vyloučen. Po jeho vyloučení došlo k vystoupení pravice v řadách KSČ, především bylo vypracováno tzv. Brněnské memorandum, zaslané Exekutivě Komunistické internacionály.

Ečer — dr. Bohuslav Ečer (1893—1954), ve dvacátých

letech člen krajského výboru KSČ v Brně, spoluautor tzv. Brněnského memoranda, vydaného na obranu Josefa Bubníka. V roce 1928 byl vyloučen z KSČ, od r. 1930 funkcionář sociálně demokratické strany. Po druhé světové válce pracoval jako předseda čs. delegace v Komisi spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů a dosáhl hodnosti generála justiční služby.

Kovanda — Václav Kovanda (1880—1952), ředitel konzumního družstva Vzájemnost-Včela v Brně, v období „bubnikiády“ spoluautor tzv. Brněnského memoranda. R. 1928 vyloučen z KSČ, vstoupil do sociálně demokratické strany a zastával v ní významné hospodářské funkce (v družstevnictví, v bankovníctví).

Šmeral — dr. Bohumír Šmeral (1880—1941), sociálně demokratický politik, po válce jeden ze zakladatelů a vedoucích funkcionářů KSČ a Komunistické internacionály.

ZÁŠADNÍ STANOVISKO K PROJEVU „SEDMI“

Tvorba 4, 1929, č. 12, str. 177, 30. března 1929.

55 U dvou podpisů na Zásadním stanovisku vznikly pochyby, u Bieblova a Závadova. Vilém Závada svůj podpis odvolal (Rozpravy Aventina 4, č. 30, duben 1929):

Prohlásil jsem, že s tzv. projevem dvanácti nesouhlasím a že jsem jej nepodepisoval, a to z toho důvodu, že jsem se necítil k tomu kompetentní. Na toto moje prohlášení reagoval Julius Fučík v 13. čísle Tvorby tvrzením, že jsem projev podepsal a že svědky toho jsou Dr. Bedřich Václavek, Dr. Jiří Weil, František Halas a Julius Fučík. Nezbyvá mi, než tuto námitku Fučíkovu odmítnout. Žádný projev jsem nepodepisoval. Po vzájemném vysvětlení však konstatuji:

1. Julius Fučík o podpis se mnou nevyjednával.
2. Dva z jmenovaných svědků nezúčastnili se v mém případě jednání celého.
3. Výslovně a definitivně jsem svůj podpis od-

mítl po dalším jednání, kterého se zúčastnil pouze jeden ze tří jmenovaných svědků, který se mnou hlavně vyjednával.

4. Julius Fučík odešel do redakce, když jsem pro svou osobu nepovažoval jednání za ukončené.

5. Definitivní a závazné moje rozhodnutí mělo být hned ten večer před publikací projevu v Tvorbě sděleno jedním ze jmenovaných svědků Juliu Fučíkovi, což se pro nedostatek času nestalo.

Moje jméno se tedy octlo na projevu z nedorozumění a nejedná se tedy o žádné falšování.

Doufám, že tímto vysvětlením se pro nás a pro všechny slušné a nezaujaté lidi nechutná aféra likviduje.

Vilém Závada

V Praze 8. dubna 1929

TI, KTEŘÍ ODEŠLI...

Rudé právo, 1929, str. 5, 30. března 1929, bez podpisu.

ZDENĚK NEJEDLÝ, „ROZKLAD“ KSČ

Var V, č. 15—17, str. 392—397, 1. června 1929.

60 *Socialistická společnost* — volné politické sdružení, které vytvořili v roce 1921, po rozpadu Realistického klubu, Zdeněk Nejedlý, Jaromír Dolanský a Vladimír Procházka. Scházeli se v něm levicovní intelektuálové, studenti i dělníci k diskusím a seminářům. V čele Socialistické společnosti se vystřídali: L. Görlich, Č. Körber, L. Hanuš, V. Brádka, Z. Nejedlý. V roce 1926 část činnosti převzala Společnost pro hospodářské a kulturní sblížení s Novým Ruskem. Ke konci dvacátých let činnost ochabuje a v souvislosti se vznikem Levé fronty končí úplně.

62 *ve svém článku o Trockém* — článek Trocký (Var 5, 1929, str. 286—303) pojednává o důvodech, které vedly k porážce Trockého na XV. sjezdu VKS(b) v prosinci 1927.

Literární noviny 3, č. 8, str. 4, 18. dubna 1929. Bez podpisu.

...VÁM, PADLÝM NA DUCHA BARIKÁDÁCH

Dav 3, č. 6, str. 82, duben 1929; podepsáno Dav.

67 *P. Istratiho* — Panait Istrati (1884—1935), rumunský spisovatel, v letech 1910—1922 publikoval v rumunském dělnickém tisku, pak po delším odmlčení přešel k próze psané francouzsky. Objevil jej Romain Rolland, který jej dokonce nazval balkánským Gorkým. V r. 1929 vydal knihu *K druhému plameni*, kde se vyslovil velmi kriticky o sovětské skutečnosti, kterou poznal během dvouletého pobytu. O jeho osudech píše zevrubně mj. Ilja Erenburg [Lidé, roky, život, kniha druhá, 1963 (česky), str. 159—162].

Rakovskij — Christian Georgijevič Rakovskij (nar. 1873), pův. Bulhar, marxista, r. 1912 založil rumunskou soc. dem. stranu. V l. 1925—27 první sovětský velvyslanec v Paříži. Jako trockista r. 1928 vyloučen z VKS(b) a vypovězen na Sibiř.

JOSEF HORA, SPISOVATEL A POLITIKA

Plán 1, 1929—30, č. 4, str. 255—256, květen 1929. Podepsáno šifrou J. H.

68 *dějiny francouzské revoluce* — St. K. Neumann vydal kompi-lační historické práce Maxmilian Robespierre (1927) a Francouzská revoluce (1929—1930).
román, glorifikující vznik komunismu — Olbrachtův román *Anna proletárka* (1928).
do jednoho z krajiných týdenků — Rudý Východ, Pardubice. Viz pozn. ke str. 74.

Brožura o 44 stranách, vydaná Ottou Gírgalem v Praze 1929. Z textu vypouštíme dvě rozsáhlé citace, které se kryjí s materiály přetištěnými v naší publikaci.

- 71 *za Munou* — Alois Muna (1886—1943), před první světovou válkou funkcionář sociální demokracie, v letech 1921—1929 člen ÚV KSČ, pro pravicové oportunistické názory byl v květnu 1929 ze strany vyloučen.
u Iverské brány v Moskvě — Iverská brána (podle Iverie, části někdejší gruzínské říše) byla zbořena při rekonstrukci Moskvy ve 30. letech. Stála při výjezdu z Rudého náměstí do Gorkého ulice a jméno dostala podle ikony, umístěné v přilehlé kapli a uctívané jako zázračná. Ikona byla dopravena z Gruzie do Moskvy r. 1648.
autor tohoto rčení — původním autorem výroku o náboženství jako opiu lidu je Karel Marx, Lenin jej převzal a učinil jej výchozí tezí marxistického vztahu k náboženství.
- 73 *veliké dílo o francouzské revoluci* — viz pozn. ke str. 68.
anathema sit — budiž proklet. Anathema (řec.) = prokletí, vyobcování z církve.
- 74 *psaného mladým přičinlivým vzdělavcem* — autor článku *Spisovatelé* — likvidátorský trumf v Rudém večerníku 1929, č. 72 (str. 3, 26. 3. 1929) není uveden.
Rudý Východ — orgán KSČ v pardubickém kraji. Vycházel od října 1920 do r. 1934 v Pardubicích, pak v Hradci Králové.
- 76 vypuštěno znění Zásadního stanoviska k projevu „sedmi“, přetištěné zde na str. 54—55.
- 77 *podzimní stávka uhlokopů na Kladensku* — stávka z podzimu 1928 skončila neúspěchem, horníci ukončili stávku, jakmile dosáhli nepatrného zvýšení mezd. Rudé odbory, které stávku vedly a měly mezi horníky rozhodující pozice, zcela zklamaly.
textilní stávka na Liberecku — v únoru 1929 stávkovalo 10 000 textiláků liberecké oblasti. Proti stávce vystoupili pravičáci z vedení MVS podporovaní jílkovci a podařilo se jim rozbít jednotu textiláků a omezit stávku na libe-

reckou oblast. Stávka musela být pak po šesti dnech přerušena, aniž vedla k materiálnímu úspěchu.

loňský Rudý den — místo spartakiády Federace proletářské tělovýchovy, která byla zakázána, měl se konat 6. července 1928 Rudý den jako celostátní politická demonstrace strany. Jílkovské vedení však akci organizačně nezajistilo, takže Rudý den skončil v Praze fiaskem.

79 vypuštěna citace prohlášení z Davu (...vám, padlým na ducha barikádách, Dav 3, č. 6, str. 82), zařazeného zde na str. 65—67.

KI — Komunistická internacionála.

80 *Dulcinea není žena vděků nejpůvabnějších* — Dulcinea, idol hlavní postavy Cervantesova románu *Don Quijote*; představuje si ji jako krásnou ušlechtilou ženu, ačkoli ve skutečnosti je Dulcinea prostá vesničanka.

81 *Boris Volin* — Boris Michajlovič Volin (1886—1957), stranický pracovník a publicista, jeden z redaktorů listu *Na postu*, později *Na literaturnom postu*.

Tvorby nikoli Šaldovy, nýbrž Fučíkovy — časopis *Tvorba* založil r. 1925 F. X. Šalda. Když byl na podzim 1928 zastaven ústřední komunistický tisk, dal F. X. Šalda na žádost Julia Fučíka, spolupracovníka *Tvorby*, časopis k dispozici komunistické straně. Julius Fučík se stal odpovědným redaktorem.

85 *Olbracht... stanul v čele českého románu* — knihou *Žalář* nejnemější, 1916.

St. K. Neumann opouští státní úřad — po vyhlášení samostatnosti v r. 1918 stal se Neumann poslancem a vysokým úředníkem ministerstva školství (odborový rada od 12. 6. 1919), ale již v r. 1919 se vzdal poslaneckého mandátu a 31. 3. 1920 požádal i o propuštění ze služeb ministerstva.

v revolučních Zástupech — Zástupové, dramatická báseň F. X. Šaldy psaná v letech 1919—1920, vyšla tiskem r. 1921, ale premiéru měla až r. 1932.

ve Wolkerových-Teigových manifestech — především Wolkerovo Proletářské umění (Var 1) a Teigovy Obrazy a předobrazy (Musaion 2).

já v komunistickém deníku — Josef Hora pracoval v redakci

Rudého práva od založení listu (1. číslo vyšlo 21. 9. 1920) až do r. 1929.

86 *ad usum delphini* (lat.) = upraveno z výchovných důvodů (původní význam: pro potřebu dauphinovu, tj. úprava klasických spisů pro francouzského prince, který měl titul dauphin).

Görlich — Ladislav Görlich (nar. 29. 5. 1892 v Poličce), pravicový činitel, vyloučený r. 1928 z KSČ. V letech 1945—1948 byl členem sociálně demokratické strany.

Hůla — Břetislav Hůla (nar. 1894), odpovědný redaktor komunistického deníku *Svoboda* na Kladně, v r. 1925 vyloučen z KSČ.

M. Vaněk — Miloš Vaněk (nar. 1897), redaktor Rudého práva, vyloučen z KSČ v roce 1927; byl pak redaktorem *Práva lidu*, nyní zaměstnanec Svobodné Evropy.

proti neurathovskému vedení — Alois Neurath (1886—1955) byl tajemníkem ÚV KSČ do r. 1926, pro frakční činnost byl z této funkce odvolán. Jeho skupina se před V. sjezdem KSČ spojila s jílkovci a Neurath byl vyloučen z KSČ.

87 *verše jako: Neučím vás nenávidět...* Horovy Verše didaktické, zařazené do sbírky *Bouřlivé jaro* (1923) a míněné jako polemika s Neumannovými Rudými zpěvy.

KAREL TEIGE, JOSEF HORA: LITERATURA A POLITIKA

ReD 2, 1928—29, č. 9, str. 217, květen 1929; podepsáno *Teige*.

89 *j'accuse* — nářážka na vystoupení Emila Zoly v aféře Dreyfusově.

90 *s panem Píšou* — básník a literární kritik A. M. Píša (1902 až 1966) spolupracoval od r. 1925 s *Právem lidu*, v letech 1928—1938 zde byl zaměstnán jako redaktor.

BEDŘICH VÁCLAVEK, OTÁZKA, NA NIŽ NECHCI ODPOVĚĎ

Tvorba 4, 1929, č. 17—18, str. 250, 6. července 1929.

92 *Tvar* — literární a umělecký měsíčník, vycházel v letech 1927 až 1932, v r. 1929 jej redigoval Bedřich Fučík

s hlavními spolupracovníky Janem Zahradníčkem, Jakubem Demlem, Janem Čepem, Jaroslavem Durychem, Milošem Dvořákem. Přinášel četné překlady i z katolické tvorby zahraniční. Ve 3. ročníku uveřejňovali své verše, prózy a články též František Halas, Vítězslav Nezval, Vladislav Vančura a jiní představitelé avantgardy. *soudruha z Moskvy, jenž sleduje živě český literární život* — jde zřejmě o Michaila Skačkova (nar. 1. 11. 1896, zemřel jako oběť stalinských represí neznámo kdy). Ve dvacátých letech byl pracovníkem sovětské mise v Praze (do r. 1926). Překládal z češtiny (mj. Horovu Socialistickou naději, Haškova Švejka, Vančurova Pekaře Jana Marhoula, Majerové Nejkrásnější svět, Olbrachtovu Annu proletářku) i ze slovenštiny (Urbanův Živý bič). Přispíval do časopisů Pásmo, ReD, Host, Nové Rusko, Rozpravy Aventina, o naší literatuře informoval v ruských časopisech Pečať i revolucija, Revolucija i kultura, Vestnik inostrannoj literatury, Literaturnaja gazeta aj.

JOSEF HORA, KAREL TEIGE NAPSAL DO ReDu...

Literární noviny 3, č. 13, str. 6, 18. července 1929.

ReD BUDE V 3. ROČNÍKU...

ReD 3, 1929—1931, č. 1, str. 1—2, říjen 1929, bez podpisu.

KAREL TEIGE, LITERATURA A PROSTITUCE

ReD 3, 1929—1931, č. 1, str. 28, říjen 1929; podepsáno šifrou Tge.

98 *Ferdinanda Žpátečnického* — nářážka na Ferdinanda Peroutku (nar. 1895), českého novináře, ideologa masarykovského „středu“. Vystupoval polemicky proti komunistickému hnutí, zejména v Lidových novinách a revui Přítomnost (1924—1939). Od února 1948 žije v emigraci. *o četnických ctmostech* — vztahuje se na Čapkovy Povídky z jedné kapsy, Povídky z druhé kapsy, 1929.

JOSEF HORA, ODPOVĚĎ TEIGOVI

Literární noviny 3, č. 19, str. 6, 31. října 1929.

- 100 z *Lešehradu* — Josef Maria Emanuel Lešetický šlechtic z Lešehradu (1877—1955), básník, esejista a překladatel.
z *Růžokvětu* — Jarmil z Růžokvětu byl pseudonym Jarmila Krecara (1884—1959), básníka, překladatele a výtvarného kritika.
- 101 *tiskl celou svou knížku* — na jaře 1929, od února do května, vždy v nedělním čísle, přinášely Lidové noviny Nezvalovy básně zařazené později do sbírky Snídaně v trávě (1930).
Varhaník od sv. Víta — míněn film Varhaník u sv. Víta, natočený r. 1929 režisérem Martinem Fričem podle námětu V. Wassermanna a scénáře Vítězslava Nezvala. V hlavních rolích Karel Hašler a Suzanne Marville.

JINDŘICH ŠTYRSKÝ, KOUTEK GENERACE I

Odeon 1, 1929—31, str. 12, říjen 1929.

- 103 *narcisů* — lidí s nadměrnou láskou k sobě samým (podle mytologického Narcise, který zahynul touhou po vlastním obraze ve vodě).
elberfeldských koní — skupina cvičených koní, kteří odpovídali na početní otázky.

JULIUS FUČÍK, GENERACE NA DVOU ŽIDLÍCH

Tvorba 4/2, č. 13, str. 201, 9. 10. 1929; podepsáno šifrou -jef-

- 104 Julius Fučík přetiskl v Tvorbě (4/2, č. 13, str. 199, 9. 10. 1929) Štyrského Koutek generace I (viz zde na str. 102 až 103) a doprovodil jej krátkým komentářem.

Odeon 1, 1929—1931, č. 1, str. 3, říjen 1929.

105 *flekovskou elitu* — narážka na kabaretní program v staropražské pivnici U Fleků.

F. X. ŠALDA, PŘÍKLAD SEBEKRITIKY

Šaldův Zápisník 2, 1929—1930, č. 4, str. 125—126, listopad 1929.

106 *generace „pragmatická“* — míněna umělecká skupina, tvořená především Karlem Čapkem, Josefem Čapkem, Františkem Langerem, Otokarem Fischerem, Josefem Kodíčkem, Miroslavem Ruttem aj.; vystoupila poprvé v Almanachu na rok 1914 v duchu revolty proti symbolismu a dekadenci.

Vypuštěna závěrečná část Šaldovy stati, kterou tvoří citát ze Štyrského Koutku generace, tj. celý první odstavec od slov: Naše generace dozrála... až po ... na pranýři.

KAREL TEIGE, 1929

ReD 3, 1929—1931, č. 2, str. 41—45, listopad 1929; podepsáno šifrou Tge.

109 *Klíma* — Karel Zdeněk Klíma (1883—1942), český novinář, od r. 1904 redaktor, posléze šéfredaktor Lidových novin a později Českého slova. Psal především parlamentní zprávy a vnitropolitické komentáře, většinou pod šiframi Kazetka nebo Aspik.

Zörgiebel — Karl Zörgiebel, policejní president v Berlíně, smutně proslul zákazem prvomájového průvodu a příkazem ke střelbě do neozbrojené demonstrace dělníků 1. května 1929.

rumunská siguranza — tajná policie, proslulá krutým postupem proti rumunskému dělnickému hnutí.

horthyovské žaláře — maďarský říšský správce Miklós Horthy (1868—1957) zavedl po porážce Maďarské republiky rad policejní režim, zaměřený k potlačení dělnického hnutí.

Levá fronta — organizace české pokrokové inteligence byla ustavena v Praze 18. října 1929. Usilovala o získání pokrokové inteligence pro spolupráci s dělnickou třídou a pro společný boj proti reakci a fašismu. Jejím orgánem byl stejnojmenný časopis (1930—1933), který redigoval zpočátku St. K. Neumann, pak Ladislav Štoll.

110 *Umělecké rady* — Umělecká rada se ustavila v Praze koncem roku 1928 jako „ochranná instituce proti škodlivým zásahům politiky do kulturních otázek“ (sr. Index 1, 1929, č. 1, str. 3, šifra P. B., tj. Václavek).

111 *sociálfašistického večerníku* — Telegraf, národně socialistický večerník. Vycházel v letech 1929—1935, majitel a vydavatel Melantrich, jako odpovědní redaktori uváděni Karel Jiše a ing. B. Horáček.

ještě k dvěma exkomunistům — Karel Vaněk (viz pozn. ke str. 49) a Josef Kozák (1895—1931), v l. 1925—1928 redaktor Rudého práva, od r. 1928 šéfredaktor národně socialistického listu A-zet.

v žlutém a stříbrném tisku — „žlutým“ byl nazýván reformistický tisk, „stříbrným“ jsou míněny bulvární noviny, vydávané fašistickou skupinou Jiřího Stříbrného, především Polední list.

112 *učitele Georgese Izambarda* — G. Izambard, mladý profesor rétoriky v Charleville, měl značný vliv na duševní růst Rimbaudův.

byl komunardem — není jisto, byl-li Rimbaud skutečně bojovníkem Pařížské komuny r. 1871.

Soupaultova domněnka — Philippe Soupault (nar. 1897), francouzský básník a prozaik, surrealista, zabýval se mj. Lautréamontem jako vydavatel a esejista.

básník Zpěvů Maldororových — hrabě de Lautréamont, vl. jm. Isidore Lucien Ducasse (1846—1870). Jeho totožnost s Ducassem je dnes potvrzena, nezemřel však násilnou smrtí, nýbrž na souchotiny (nebo snad sebevraždou). Soupault zaměnil Isidora Ducasse s politikem Félixem

- Ducassem. Bojů Komuny se nemohl L. zúčastnit, zemřel v září 1870, Komuna vypukla na jaře 1871. Dazet a Durand byli spolužáci na lyceu v Tarbes, ne na technice.
- saint-simonisté* — přívrženci utopického socialismu Saint-Simonova, vedení B. P. Enfantinem a S. A. Bazardem. Claude Henri hrabě de Saint-Simon (1760—1825) propagoval názor, že veškerá moc ve společnosti se má dostat do rukou učenců a že má být zavedena pracovní povinnost pro všechny.
- 113 *Bertrand* — Aloysius Bertrand (vl. jm. Louis Jacques Napoléon Bertrand, 1807—1841, zakladatel francouzské tradice básní v próze (Kašpar noci neboli Fantasie na způsob Rembrandta a Callota, vydáno posmrtně). Baudelaire se s obdivem přihlásil k Bertrandovi v předmluvě k Malým básním v próze (1862).
- Nerval* — Gérard de Nerval, vl. jm. Gérard Labrunie (1808—1855), francouzský básník, prozaik a dramatik, na něhož navazovali symbolisté a surrealisté.
- Borel* — Pétrus Borel, vl. jm. Joseph-Pierre Borel (1809 až 1859), příslušník mladší generace francouzských romantiků, pobuřoval měšťáky svým nihilismem a bohémským způsobem života. Jeho dílo oceňoval Baudelaire a navazovali na ně surrealisté.
- Cros* — Charles Cros (1842—1888), básník, samouk, studující přírodní vědy i orientalistiku, vynálezce fonografu. Patřil k literární dekadenci a pařížské bohémě. Jeho verše nadšeně ocenili surrealisté.
- Sully Prudhomme* — vl. jm. René François Armand Prudhomme (1839—1907), francouzský básník, parnasista, od jemných analýz vnitřního života přešel k nezáživným filosofickým traktátům. V r. 1901 mu byla udělena Nobelova cena za literaturu.
- François Coppée* — (1842—1908), francouzský prozaik i dramatik, parnasista, populární epik žánrových obrázků, u nás velmi oblíbený v době začátků Macharových a Sovových.
- v Augiášově buržoazní epoše* — podle antické báje vyčistil Hérakles obrovské chlévy krále Augiáše tím, že do nich svedl řeku.

ministr národní osvěty — správný titul by zněl ministr školství a národní osvěty; státní ceny uděloval na základě návrhu poroty, kterou v r. 1929 tvořili P. Bujnák, F. Götz, H. Jelínek, A. Pražák, J. V. Sedlák, J. Vodák, F. Votruba.

- 114 *Haise-Týneckého* — Josef Hais-Týnecký (1885—1964), český spisovatel a novinář, plodný prozaik, tvůrce konvenční, umělecky nenáročné literatury.
Telegraf — viz pozn. ke str. 111.
- 115 *V. Vaněura* — obdržel r. 1929 státní cenu za román *Poslední soud*.
- 116 *v takovém Zvonu* — Zvon, „týdeník beletristický a literární“, vycházel v letech 1901—1949, zpočátku v redakci M. A. Šimáčka, jako orgán konzervativní části českých spisovatelů.
příklad Karla Tomana — básník Karel Toman (1877—1946) se stal řádným členem IV. třídy České akademie věd a umění 17. 5. 1929, takže avantgardní generace jej začala považovat za oficiálního básníka.
generace „Tvrdošťných“ — uměleckou skupinu Tvrdošťných, ustavenou brzy po první světové válce a směřující ke kubismu a expresionismu, tvořili Josef Čapek, Rudolf Kremlička, Václav Špála, Jan Zrzavý, Vlastislav Hofman; jejich tribunou byl Neumannův Červen. Příslušníci poválečné avantgardy jim vyčítali, že se brzy proměnili v malíře oficiálně uznávané, a obraceli se polemicky proti nim.
- 117 *„zrady kleriků“* — narážka na dílo francouzského filosofa Julienu Bandy (1867—1956), jehož traktát *La Trahison des Clercs* [1926, byl přeložen do češtiny (1929) jako *Zrada vzdělanců*] zabývá se otázkami poslání soudobé inteligence.
šedesátiletý Vesnin — míněn některý ze tří bratří Vesninů, ruských architektů; Alexandr Alexandrovič (nar. 1883), Viktor Alexandrovič (1882—1950), Leonid Alexandrovič (1880—1933); zvláště první dva byli významnými představiteli ruského konstruktivismu.
Loos — Adolf Loos (1870—1933), rakouský architekt, rodák z Brna, světově proslulý zakladatel funkčního

stavitelství, autor knihy *Řeči do prázdna* (1898, česky 1930).

třidvacetiletý Leonidov — Ivan Ivanovič Leonidov (1902 až 1960), sovětský architekt, autor velkorysých projektů, např. budovy Leninova institutu v Moskvě. Jeho projekty nebyly realizovány.

LEVÁ FRONTA

ReD 3, 1929—1931, č. 2, str. 48, listopad 1929; bez podpisu.

JINDŘICH ŠTYRSKÝ, VEST POCKET REVUE

Odeon 1, 1929—1931, č. 2, str. 29, listopad 1929; podepsáno Štyrský.

122 *Staša Jílovská* — (1898—1955), překladatelka z francouzštiny a angličtiny, redaktorka *Tribuny*, *Evý*, *Pestrého týdne* a *Ottova* nakladatelství.

Šejdrem — „list, který lže, vymýšlí, ostouzí a vydírá“, reakční humoristický týdeník, vydávaný skupinou Jiřího Stříbrného v letech 1929—33, typ bulvárního časopisu. První ročník redigoval Bohuš Arnold.

Pražanka — list „pro paní a dívky“, vydávaný nakladatelstvím *Rodina*. Byla to vlastně pražská mutace *Listu paní a dívek*.

Ferenc Futurista — vl. jm. František Fiala (1891—1947), oblíbený český kabaretní a filmový herec, autor kupletů a aktovek. Působil v Červené sedmě, v Osvobozeném divadle, *Rokoku* aj.

majitele domu U Nováků — v novostavbě obchodního domu *U Nováků* ve Vodičkově ulici hrálo Osvobozené divadlo od podzimu 1929 (předtím v malostranské *Umělecké besedě* a v *Adrii* na Václavském náměstí). Fotoportrét Josefa Nováka, majitele domu, přinesl časopis *Vest Pocket Revue* (1, 1929—30, č. 1, str. 13, 1. 10. 1929) s oslavným titulkem.

123 *Škeříková* — Ela Škeříková (nar. 1899), autorka hry

Mys Dobré naděje, která měla premiéru v Osvobozeném divadle 11. 5. 1928 v režii Jindřicha Honzla.

Líčení se odrokuje — „detektivní komedie“ Jiřího Voskovce a Jana Wericha s hudbou Jaroslava Ježka, premiéra v Osvobozeném divadle 19. 10. 1929.

LADISLAV NOVOMESKÝ, L F

Dav 3, 1929, č. 8, str. 111, listopad 1929.

125 *Weiskopfovi* — F. C. (Franz Carl) Weiskopf (1900—1955), německý prozaik, rodák z Prahy, ve dvacátých letech byl spoluredaktorem českého levicového studentského časopisu *Avantgarda*.

LACO NOVOMESKÝ, NAD NÍ – V NÍ – ČI S NÍ?

Tvorba 4/2, 1929, č. 21, str. 321—322, 3. 12. 1929.

128 *Umělecká rada* — článek v *Literárních novinách* 3, 1929, č. 20, 14. 11. 1929, str. 1, nepodepsaný a nazvaný *Umělecká rada* a jiné, se zastává vyloučených „sedmi“ a komentuje generační diskusi.

129 *Alfrédy Fuchsy* — dr. Alfréd Fuchs (1892—1941), katolický publicista židovského původu, teoretik politického katolicismu.

131 *bendiánství* — názory Juliána Bendy, viz pozn. ke str. 117.

JOSEF HORA, VÝCHOVA K MODERNOSTI

Čin 1, 1929, č. 7, str. 156—158, 12. prosince 1929.

133 *poslanec Haken* — Josef Haken (1880—1949), učitel, vedoucí komunistický pracovník za předmnichovské republiky, jeden ze zakladatelů KSČ, v letech 1920—1929 byl poslancem, v letech 1929—1936 senátorem a předsedou klubu senátorů KSČ.

134 *zpěvem „Dubinušky“* — Dubinuška, ruská revoluční píseň, upravená P. G. Česnokovem a známá na celém světě hlavně zásluhou pěvce F. J. Šaljapina. Patří původně mezi národní písně, zpívané při kolektivní práci.

„mauditismus“ — od francouzského slova *maudit* = zatracenec, prokletec; zde ve významu příslušnosti k prokletým básníkům (*poètes maudits*).

poputčika — *poputčik* (rus.) — souběžec, soupevník, ruský termín pro porevolučního nestranického spisovatele, snažícího se držet krok s komunistickými literáty. RAPP (ruská asociace proletářských spisovatelů, 1925—1932) zaujímala vůči *poputčikům* nedůvěřivý postoj.

Signál — „časopis současné kultury“, od 2. ročníku „časopis kulturní informace“, vycházel v Prokopově nakladatelství Průlom v r. 1928—29 jako měsíčník, v r. 1929—30 jako týdeník. První ročník redigoval F. Kovárna, v redakci byli E. F. Burian, Jiří Frejka, Věra Petříková a Ladislav Štoll, ve druhém ročníku byl odpovědným redaktorem P. Prokop, přispívali hlavně L. Štoll a Kurt Konrad. Kromě aktuálních poznámek a glos tvořily jádro časopisu informace o programu pražských divadel, kin, koncertů, přednášek, výstav.

JINDŘICH ŠTYRSKÝ, KOUTEK GENERACE II

Odeon 1, 1929—1931, č. 3, str. 45, prosinec 1929.

138 *Jules Laforgue* — (1860—1887), francouzský básník, spojoval melancholickou deziluzi s darem ironie. Jeho díla překládala do češtiny až čapkovská a avantgardní generace. Hru *Čtverák Pierrot* uvedl E. F. Burian v Brně 1929.

Germain Nouveau — (1851—1920), francouzský básník, druh Verlainův a Rimbaudův. Po bohémském mládí prodělal 1877 náboženskou krizi a dožil svůj život jako tulák.

IVAN SEKANINA, JINDŘICHA ŠTYRSKÉHO KOUTEK PLNÝ OMYLŮ ČILI Z KOUTA DO KOUTA

Tvorba 4/2, 1929, č. 22, str. 337—338, 11. prosince 1929.

139 *Kronika* — celý název *Kronika z konce tisíciletí*, první román Vítězslava Nezvala z r. 1929, zachycující senzibilitu mladé generace a využívající mnoha autobiografických zážitků.

140 *o činnosti Honzla a Buriana v Brně* — Jindřich Honzl (1894 až 1953) byl režisérem a dramaturgem činohry brněnského Národního divadla v sezónách 1929—30 a 1930—31; v létě 1931 se vrátil do Prahy do Osvobozeného divadla, kde pracoval již předtím. Honzlova práce na oficiální měšťácké scéně nutně musila vést ke kompromisům; roztržka mezi Honzlem a Václavkem vznikla právě z rozdílnosti názorů o míře těchto kompromisů. — Emil František Burian (1904—1959) přišel do Brna zároveň s Honzlem jako šéf experimentálního divadelního Studia a po jeho zániku koncem r. 1929 režíroval do konce sezóny některá představení v činohře brněnského Národního divadla. Na podzim 1930 přešel Burian do Olomouce a vrátil se pak do Brna na sezónu 1931—1932, pak odešel do Prahy. *Jiskru* — *Jiskra* (*La Scintillante*, 1925), aktovka francouzského spisovatele Julesa Romainse. Uvedlo Osvobozené divadlo v režii Jindřicha Honzla spolu s Marinettiho hrou *Zajatci*, poprvé 29. 4. 1929.

Fučík v referátu — referát Julia Fučíka v Rudém právu 7. 5. 1929, nazvaný *Divadelní dluh — Osvobozené se loučí*; není tak bezvýhradně kladný, jak uvádí Sekanina, chvála se týká hlavně hereckých výkonů.

básníka Rutteho — Miroslav Rutte (1889—1954), básník, kritik a redaktor, v letech 1918—1940 redigoval literární a kulturně politický týdeník *Cesta*. Jako básník začínal v duchu *Moderní revue*, později psal poezii vitalistickou a civilistickou. Českou kulturu posuzoval z konzervativních pozic.

141 „*Johe*“ — správně JO-HE, šifra Josefa Heyduka, nar.

1904, českého prozaika a kritika, který přispíval především do časopisů Cesta a Panorama.

v blátě Cesty — jde především o glosy Josefa Heyduka o románech V. Nezvala Kronika z konce tisíciletí a V. Vančury Poslední soud (Cesta 12, 1929—30, č. 3, str. 52), o Seifertově knize Poštovní holub (tamtéž, č. 5, str. 80—82) a zejména o glosu Likvidace generace (tamtéž, č. 5, str. 84). Zde všude Heyduk útočí na avantgardní generaci jako „duchově jalovou a prázdnou“ a souhlasí se Štyrského odsudkem.

pan Háša — Josef Háša (1902—1952), ředitel Osvobozeného divadla, bývalý disponent Autoobchodní společnosti.

- 143 *panu Thiersovi* — Louis-Adolphe Thiers (1797—1877), francouzský buržoazní státník a historik; přispěl největší měrou k porážce Pařížské komuny a stal se pak prezidentem tzv. Třetí republiky.

v Bostonu — míněna poprava vůdců amerického stávkového hnutí Sacca a Vanzettiho v Bostonu 1927. Tento politický zločin vzrušil celou světovou pokrokovou veřejnost a stal se několikrát předlohou literárních děl (Upton Sinclair, Boston, aj.).

v Jekatěrinburku — nyní Sverdlovsk; 17. 7. 1918, když se k městu blížily čs. legie a Kolčakova vojska, byla zde popravena carská rodina.

düsseldorfský vrah — tisková senzace z konce roku 1929, série vražd žen a dětí ze sexuálních pohnutek v Düsseldorfu.

F. X. ŠALDA, SPORY A ROZPORY V GENERACI
„DEVĚTSILSKÉ“

Šaldův Zápisník 2, 1929—30, č. 5, str. 152—156, prosinec 1929.

- 146 *redaktorem národně socialistického večerníku* — viz pozn. ke str. 111.
147 *v I. ročníku Zápisníku* — Šaldova stať Z cest moderního českého romanopisectví, s podtitulem In margine Nezvaly

loví Kroniky z konce tisíciletí, Zápisník 1, 1928—29, str. 319—323.

- 148 *Gautier* — Théophile Gautier (1811—1872), francouzský básník a romanopisec, považovaný za zakladatele lart-pourlartismu.

Symonds — John Addington Symonds (1840—1893), anglický básník a historik, znalec italské kultury.

George — Stefan George (1868—1933), německý básník kultivovaného jazyka, směřující k formálnímu esteticismu.

KAREL TEIGE, PRANÝŘ, DVĚ ŽIDLÍ, PORTMONKA
A HUMBUK

Tvorba 4/2, 1929, č. 23, str. 357—358, č. 24, str. 379—380, 18. a 24. 12. 1929.

- 150 *savonarolovským gestem* — Girolamo Savonarola (1452 až 1498), italský předchůdce reformace, dominikán, který v proslulých vášnivých kázáních napadal znemravenělost veřejného i soukromého života ve své vlasti a prorokoval jí zkázu. Zahynul na hranici.

- 152 *rutteové* — viz pozn. ke str. 140.

kodíčkové — Josef Kodíček (1892—1954), český divadelní kritik, příslušník čapkovské generace. V letech 1919—27 přispíval do Tribuny, v letech 1927—30 dramaturg Vinohradského divadla, po roce 1930 přispíval hlavně do Přítomnosti a Českého slova.

peroutkové — viz pozn. ke str. 98.

- 154 *generace „tvrdostijné“* — viz pozn. ke str. 116.

generace „pragmatistické“ — viz pozn. ke str. 106.

odmítnuta polovičatá modernost — především v německy psaném článku Teigově Moderne Architektur in Tschechoslowakei, ReD 1, 1927—28, č. 10, str. 339—348.

kalit vody Plánem — především v glose Bez plánu (ReD 2, 1928—29, č. 7, str. 235), kde je kritizován časopis Plán, vydávaný nakladatelstvím F. Borový a redigovaný Josefem Horou, od ideové náplně až po typografickou úpravu. V závěru glosa konstatuje: „Vytýká-li Plán nakladatel-

ským listům, že dezorganizují kulturní život, že jsou to zrůdy, v nichž se divoce snoubí reportáž s mystikou, komunismus s reakcí, avantgarda s tradicí, že nemajíce programu a charakteru porušují smysl pro čistotu forem a ideovou nekompromisnost, nechtě zamete také trochu před vlastním prahem.“

Obrtelova „neokonstruktivismu“ — stať Úvod k neokonstruktivismu uveřejnil Vít Obrtel v Plánu 1, č. 1, str. 25—28.

155 *k mitläuferům* — (něm.) souběžci, viz pozn. o poputčících ke str. 134.

Schulzové — Karel Schulz (1899—1943), český prozaik, na počátku dvacátých let člen Devětsilu, v r. 1926 vyloučen z Devětsilu a konvertoval ke katolictví.

Frejkové — Jiří Frejka (1904—1952), český režisér a divadelní teoretik, začínal v Osvobozeném divadle a Dada, příslušníci avantgardy mu vyčítali přechod do Národního divadla v r. 1930.

Obrtelové — Vít Obrtel (nar. 1901), příslušník Devětsilu, architekt, grafik, jevištní výtvarník a básník, stal se redaktorem katolického Kvartu.

Raffelové — Vladimír Raffel (nar. 1898), lékař, prozaik, ovlivněný především vitalismem a surrealismem. V letech 1920—22 spolupracoval s avantgardou, pod pseudonymem Karel Nešeda psal do Června aj.

Píšové — viz pozn. ke str. 90.

páni z Literární skupiny — zakladateli tohoto spisovatelského sdružení byli Lev Blatný, František Götze, Josef Chaloupka, Dalibor Chalupa, Cestmír Jeřábek, Bohuš Stejskal. Literární skupina byla ustavena v Brně v únoru 1921 a hlásila se k nerevolučnímu, „humanistickému“ socialismu. *takové Kovárny* — František Kovárna (1905—1952), prozaik a výtvarný kritik, překladatel z francouzštiny, spolupracoval především s Právem lidu a s Pražskými novinami.

Norové — A. C. Nor (nar. 1903), prozaik a literární kritik, redigoval časopis Host, 6. a 7. ročník.

156 *Kouzelník* — Podivuhodný kouzelník, báseň Vítězslava Nezvala, vyšla poprvé ve sborníku Devětsil, 1922.

Dobrodružství noci — báseň Vítězslava Nezvala Dobrodružství noci a vějíře z r. 1927.

LADISLAV ŠTOLL, NA ČLÁNEK ŠTYRSKÉHO...

Signál 2, 1929—30, č. 14, str. 1, 20. prosince 1929; podepsáno šifrou L. Š.

JINDŘICH ŠTYRSKÝ,

NEBYL JSEM A NEJSEM ORGANIZOVANÝM KOMUNISTOU

Tvorba 4/2, 1929, č. 24, str. 380, 24. prosince 1929.

160 *článku Teigova* — Pranýř, dvě židli, portmonka a humbuk, *Tvorba 4/2, č. 23 a 24, zde otištěn na str. 150—158.*

článku Sekaninův — Jindřicha Štyrského koutek plný omylů čili Z kouta do kouta, *Tvorba 4/2, č. 22, zde otištěn na str. 139—144.*

-jef- — šifra Julia Fučíka.

ve 13. čísle Tvorby — Julius Fučík přetiskl v Tvorbě Štyrského Koutek generace I (Odeon 1, č. 1) pod názvem Generace na dvou židlích. Zde přetištěn na str. 102—103.

JULIUS FUČÍK, VRAŽDĚNÍ NEVINÁTEK

Tvorba 4/2, č. 24, str. 380, 24. prosince 1929.

162 *článku Ivana Sekaniny* — viz pozn. k předchozímu článku, ke str. 160.

KAREL TEIGE,

POLEMICKÉ POZNÁMKY K AKTUÁLNÍM SPORŮM

ReD 3, 1929—31, č. 3, str. 88—91, prosinec 1929.

164 *Jindřich Štyrský odpověděl* — článkem Koutek generace II, viz zde na str. 136—138.

- 165 *sborník Devětsil* — Revoluční sborník Devětsil, Praha 1922 (Večernice, Vortel).
Život II, 1922 — sborník, vydávaný výtvarným odborem Umělecké besedy, 2. svazek v redakci J. Krejčara vyšel s podtitulem Sborník nové krásy a je věnován tvorbě českého poetismu (přispěli mj. Nezval, Teige, Schulz, Černík, Šíma, Honzl).
Fronta 1927 — Fronta, „mezinárodní sborník soudobé aktivity“, vyšla v Brně 1927 (Teige se v údaji letopočtu o jeden rok zmýlil, uvedl 1926). Redigovali ji F. Halas, V. Průša, Z. Rossmann a B. Václavek. Shromáždila příspěvky našich i zahraničních avantgardních umělců.
úvodník I. roč. ReDu 1927 — úvodní článek bez titulu a podpisu, ReD 1, č. 1, str. 1—2. Redaktorem byl Karel Teige.
- 166 *attityda* — z franc. attitude = postoj.
- 167 *Arnošt Procházka* — (1869—1925), český básník a literární kritik, redaktor Moderní revue, představitel individualisticko-aristokratického pojetí umění.
- 168 *Zinověv* — Grigorij Jevsejevič Zinověv (1883—1936), vl. jm. Gregory Apfelbaum, bolševický politik, od r. 1918 předseda Komunistické internacionály, r. 1925 přešel do opozice a byl posléze vyloučen z VKS(b) a v r. 1936 popraven.
Lunačarskij — Anatolij Vasiljevič Lunačarskij (1875 až 1933), sovětský politik, filosof a estetik, do r. 1929 působil jako komisař lidové osvěty. Vyznačoval se pochopením pro současné umění, oponoval jak ultralevým tendencím v kultuře, tak i názorům o nemožnosti proletářské literatury.
- 171 *některými poznámkami Signálu* — míněny poznámky Ladislava Štolla k Teigově polemice se Štyrským, odmítající Teigův výklad případu Štyrského z motivů pouze osobních (Signál, roč. 2, 1929—30, č. 13 a 14). Druhá z nich přetištěna zde na str. 159.

KAREL TEIGE,
 EPILOG K DISKUSI O GENERACI NA DVOU ŽIDLÍCH

ReD 3, 1929—31, č. 3, str. 91—92, prosinec 1929.

- 175 *au-dessus de la mêlée* — (franc.) = nad půtkami.
 177 *Henri Rousseau* — (1844—1910), francouzský malíř, zvaný též Celník Rousseau, samouk, nejslavnější z primitivních malířů.
Jan Zrzavý — (nar. 1890), slavný český malíř, člen skupiny Tvrdošíjných, viz pozn. ke str. 116.

JULIUS FUČÍK, DISKUSI „O ČISTOTĚ GENERACE...“

Tvorba 4/2, 1929, č. 125—126, str. 400, 31. prosince 1929. Šifra J. F.

JINDŘICH ŠTYRSKÝ, KOUTEK GENERACE III

Odeon 1, 1929—31, č. 4, str. 60, leden 1930.

- 180 *V třetím čísle Odeonu* — viz zde na str. 136—138.
 181 *monografie o Zrzavém* — Karel Teige, Jan Zrzavý (1923).
rodčenkovské fotomontáže — nazvané podle průkopníka tohoto oboru, ruského malíře, grafika a fotografa Alexandra Rodčenka (1891—1956).

PAVOL SENFT,
 SVOBODNÍ BÁSNÍCI ČI REVOLUČNÍ SPISOVATELÉ?

Signál 2, 1929—30, č. 15, str. 1, 3. ledna 1930; pseudonym paulus.

- 183 *Pavol Senft*, slovenský komunistický publicista, nar. 1906 v Bratislavě, po Mnichovu emigroval a další jeho životní osud je neznám.
 184 *Panait Istrati* — viz pozn. ke str. 67.
Wilhelm Herzog — (1884—1960), německý dramatik, proslulý hrami Panama a Dreyfusova aféra.

redaktoři Humanité — v souvislosti s rozkolem ve francouzské komunistické straně a se zatčením jejích bolševických vůdců (Thorez, Frachon, Monmousseau aj.) došlo k značnému oslabení vlivu Komunistické strany Francie a vedení se na čas zmocnili pravičáci (Barbé, Célor).

redaktoři Rudého práva — mínění především Josef Hora, Ivan Olbracht, Karel Vaněk a Josef Kozák.

Ernst Glaeser — (1902—1963), německý spisovatel, ve dvacátých letech se hlásil k revolučnímu táboru a napsal protiválečný román *Ročník 1902* (1928).

Pilňák — Boris Pilňák (1894—1937), vl. jm. Boris Andrejevič Vogau, ruský prozaik, poputčik, jeho román *Holý rok* (1921) je jedním z prvních děl o Říjnové revoluci, stejně jako román *Stavíme přehradu* (1929) patří mezi první „budovatelská“ díla. Stal se obětí stalinských represálií.

Radek — Karl Berngardovič Radek (1885—1939), vl. jm. Karl Sobelsohn, ruský bolševický politik; za 1. světové války stoupenec Zimmerwaldské levice, na jaře 1919 zvolen členem ústředního výboru VKS(b), jako člen trockistické opozice v r. 1927 vyloučen, v r. 1930 znovu přijat do strany, v r. 1936 opět vyloučen, 1937 odsouzen do vězení, kde zemřel.

185 *Corbusier* — správně Le Corbusier (1887—1965), vl. jm. Charles Édouard Jeanneret, francouzský architekt, proslulý průkopník moderní architektury a urbanismu.

Gerhart Pohl — (1902—1966), levicový německý spisovatel a redaktor, vydavatel časopisu *Die neue Bücherschau*.

JULIUS FUČÍK, POZNÁMKY

Tvorba 5, 1930, č. 1, str. 4, 8. ledna 1930; šifra -jef-.

187 *Šalda ve svém Zápisníku* — *Spory a rozpory v generaci „devětsilské“*, *Zápisník 2*, str. 152—156, zde otištěn na str. 145—149.

IVAN SEKANINA, O KRIZI KRITÉRIÍ A CHARAKTERŮ

Tvorba 5, 1930, č. 1, str. 12—13, č. 2, str. 28—29, 8. a 16. ledna 1930.

195 *Jiskra* — viz pozn. ke str. 140.

napsal do Lidových novin — článek Jindřicha Honzla *Nové cesty a cíle brněnské činohry*, *Lidové noviny*, 8. 9. 1929. Proklamuje realistický program a požadavek „radostného názoru na svět“.

196 *G. Clemenceau* — Georges Clemenceau (1841—1928), francouzský státník zvaný Tygr, ministerský předseda v letech 1917—1920, zasloužil se o vítězství nad Německem, ale organizoval též intervenci proti SSSR a proti Maďarské republice rad. Po porážce v presidentských volbách 1920 odešel z politického života.

197 *Silvestrovskou noc* — báseň Vítězslava Nezvala z r. 1929

F. X. ŠALDA, KARAKTER A HEROISMUS

Šaldův Zápisník 2, 1929—30, č. 6, str. 197—198, leden 1930.

F. X. ŠALDA, DOPIS OLBRACHTŮV

Šaldův Zápisník 2, 1929—30, č. 6, str. 190—193, leden 1930.

202 *Spory a rozpory v generaci „devětsilské“* — viz zde na str. 145 až 149.

203 *Inprekorr* — zkratka bulletinu *Internationale Presse-Korrespondenz*, vydávaného Exekutivou Kominterny v Berlíně a ve Vídni v letech 1921—1933. Od r. 1925 vycházel také česky jako *Meztiskor*. Přinášel materiály z mezinárodního dělnického hnutí, ekonomie a politiky.

Index 2, 1930, č. 1, str. 2—4, leden 1930.

- 207 *Bernanose* — Georges Bernanos (1888—1948), francouzský prozaik, původně royalista a nacionalista, katolík, ve 30. letech vystupoval proti fašismu a mnichovským dohodám.
209 *leichtfertig marxistické* — (z něm.) = marxistická teorie povrchní, lehce nabytá.

BEDŘICH VÁCLAVEK, O MARXISTICKOU TEORII UMĚNÍ

ReD 3, 1929—31, č. 4, str. 97—98, leden 1930.

- 214 *polemikami s tehdejší Davem a tehdejší Avantgardou* — jde především o polemiky z r. 1925, v nichž Avantgarda i Dav stály na zjednodušeně chápaném stanovisku proletářského umění.

BEDŘICH VÁCLAVEK, K DISKUSI O „GENERACI“

Tvorba 5, 1930, č. 3, str. 44—45, 23. ledna 1930.

- 216 *z dialogu o umění v Kmeni* — Šaldův esej Výstraha mistrova, *Kmen 2, 1918—1919, str. 2—4.*
218 *v článku ve 4. čísle ReDu* — Václavkův článek O marxistickou teorii umění, *ReD 3, 1929—31, č. 4, str. 97—98, zde otištěn na str. 211—214.*
článku Honzlovi v Lidových novinách — viz pozn. ke str. 195.
k premiéře Acharda — hra francouzského dramatika Marcela Acharda (nar. 1899) *Život je krásný* měla premiéru v Národním divadle v Brně 11. 9. 1929 v režii Honzlově.
219 *sdělit Honzlovi pouze dopisem* — dopis z 12. 9. 1929 je přetištěn v Literárním archívu 2, 1967, str. 66 (Štěpán Vlašín: *Vzájemná korespondence Jindřicha Honzla a Bedřicha Václavka*).

Tvorba 5, 1930, č. 3, str. 45—46, 23. ledna 1930; přeložil Marko. [Byl to pseudonym Karla Marka (pův. jm. Morstadt, nar. 1906 v Praze), redaktora a funkcionáře Kostufry, překladatele z němčiny a ruštiny. Byl komisařem mezinárodní brigády ve španělské občanské válce.]

- 220 *Emmanuel Berl* — (nar. 1892), francouzský marxisticky orientovaný romanopisec a esejist, mj. autor esejí *Smrt buržoazní myšlenky* (1929), *Smrt buržoazní morálky* (1930), *Měšťák a láska* (1931).
221 *Karl Kraus* — (1874—1936), rakouský spisovatel a žurnalista, vydavatel časopisu *Die Fackel* (Pochodeň), 1911 až 1936, satirik brilantního stylu, bojující proti prohanosti měšťácké společnosti.
222 *Mendelsohna* — Erich Mendelsohn (nar. 1887), německý architekt, představitel funkcionalismu, pracoval ve dvacátých letech v SSSR.
Tatlina — Vladimír Jevgrafovič Tatlin (1885—1956), ruský sochař a architekt, jeden z hlavních představitelů konstruktivismu v SSSR.
Gincburga — Ilja Jakovlevič Gincburg (1859—1939), ruský sochař a architekt, konstruktivista.
Lisického — El Lisický, zvaný též Eliezer (vl. jm. Lazar Markovič Lisickij, 1890—1941), ruský malíř, architekt a teoretik umění, v letech 1921—1928 žil na Západě. S Hansem Arpem vydal knihu *Die Kunst — Ismen*.
Hamplův — Antonín Hampl (1875—1942), český sociálně demokratický politik, v letech 1924—1938 předseda sociální demokracie.

JULIUS FUČÍK, INTELEKTUÁLOVÉ

Tvorba 5, 1930, č. 4, str. 49—50, 30. ledna 1930.

- 226 *Národní politiky* — *Národní politika*, pražský deník, vycházející od roku 1883, lidově zvaný „čubička“, pravicový list, podporující národně demokratickou stranu.

Tvorba 5, 1930, č. 5, str. 76, 6. února 1930. Otištěno pod názvem *St. K. Neumann zasahuje do diskuse o čistotě generace*.

- 228 *Jearna Jaurèsa* — Jean Jaurès (1859—1914), francouzský socialistický teoretik, novinář, zakladatel francouzské socialistické strany, před vypuknutím 1. světové války se stal obětí atentátu fanatického nacionalisty.
- 229 *Vest Pocket Revue* — „tu- i cizozemské radovánky o devatenácti obrazech“ od Voskovce a Wericha, poprvé v Osvobozeném divadle 19. 4. 1927.
- 230 *Arnošt Procházka* — viz pozn. ke str. 167.
rozbor Durychova Bloudění — In margine Durychova Bloudění, Šaldův zápisník 2, 1929—30, str. 176—185.
- 231 *monografiemi* — míněny Neumannovy monografie *Dějiny lásky* (1925—27) a *Francouzská revoluce* (1929—30).

JINDŘICH HONZL, O KRIZI KRITÉRIÍ A CHARAKTERŮ

Rozpravy Aventina 5, 1929—30, č. 20, str. 236—237, 12. 2. 1930.

- 240 *Dědrasbor* — Dělnický dramatický sbor, založený koncem r. 1920, byl nejvýznamnější z řady pokusů o proletářské socialistické divadlo (jeho spoluzakladatelem a hlavním vedoucím byl Jindřich Honzl). Zaměřoval se především na sborovou recitaci; vyvrcholením jeho činnosti byla účast na slavnostní scéně první dělnické spartakiády v Praze na Maninách v červnu 1921. Zanikl koncem r. 1922.
- 241 *Burianovo divadlo* — divadlo zřízené v Praze populárním komikem Vlastou Burianem (1891—1962).
Intimní divadlo — ansámbl Julia Lébla (1897—1960), hrající v letech 1928—1932 v malostranské Umělecké besedě.
Rokoko — pražské divadlo uvádějící především operety a revue; hlavními „hvězdami“ byli Ferenc Futurista (viz pozn. ke str. 122) a Jára Kohout (nar. 1904).

Velká opereta (v *Rozpravách Aventina* omylem vytištěno *Velká opera*) — otevřena v Praze r. 1929 divadelním ředitelem Bedřichem Jeřábkem (1883—1933).

Dessaignes — Georges Ribemont-Dessaignes (nar. 1884), francouzský malíř, prozaik, básník, dramatik a esejista. Účastník hnutí Dada, přešel pak s určitými výhradami k surrealismu. Jeho hry *Němý kanár* a *Peruánský kat* inscenoval Jindřich Honzl v Osvobozeném divadle (první 1926, druhou 1929).

Jarry — Alfred Jarry (1873—1907), francouzský básník a dramatik. Jeho hru *Král Ubu*, grotesku o hrůzovládě chamtivého násilníka, uvedlo Osvobozené divadlo r. 1928 v režii Jindřicha Honzla.

LEO NESSIS, KRITIKA KRITIKY

Tvorba 5, 1930, č. 6, str. 86—87, 13. února 1930; šifra Ellen.

- 243 *Leo Nesis* — vl. jm. ing. Nusim Nesis (nar. 1903 v Lipkani v tehdejší Rumunsku), architekt a publicista, r. 1932 vyhoštěn z ČSR jako cizinec pro komunistickou činnost, pracoval pak v Moskvě, r. 1936 se stal obětí stalinských represálií.
Bergsona — Henri Bergson (1859—1941), francouzský filosof, irracionalista.
Freuda — Sigmund Freud (1856—1939), rakouský lékař, rodák z Příbora na Moravě, zakladatel psychoanalýzy, která se ze způsobu léčení nervových chorob rozrostla v psychologickou teorii, vysvětlující veškeré lidské jednání popudy pohlavními.
- 244 *Nejedlý o postátnění Národního divadla* — pravděpodobně jde o Nejedlého článek *Boj o Národní divadlo* (*Rudé právo* č. 226, str. 1—2, 22. 9. 1928).
- 246 *Becher v 1. čísle Linkskurve* — Johannes R. Becher (1891 až 1958), německý básník — socialista, přispíval do časopisu *Linkskurve*, který vydával Svaz proletářsko-revolučních spisovatelů v letech 1929—1933. Zmíněný článek má titul *Einen Schritt weiter*.

Panaita Istratiho — viz pozn. ke str. 67.

Leonharda Franka — Leonhard Frank (1882—1961), německý protifašistický spisovatel, od r. 1933 v emigraci. Ve své tvorbě do poloviny dvacátých let byl blízký expresionismu a proletářské literatuře, od r. 1926 se uchyluje ke komornějším polohám, zůstává však kritikem měšťácké společnosti. Jeho vývoj hodnotil levicový tisk v Německu jako dezerci. Např. stať Dankend quittiert (Die Linkskurve, r. 2, č. 1, leden 1930, str. 28) mu vyčítá, že opustil témata války a revoluce a zabývá se „čistou humanitou“ — a v románě Bruder und Schwester (1929) incestní láskou mezi sourozenci.

Theodora Dreisera — v Nesisově článku uvedeno „Abraham Rejzera“, jde zřejmě o tiskový omyl, podobný spisovatel se v americké literatuře nevyskytuje. Theodore Dreiser (1871—1945), autor proslulého románu Americká tragédie (1925), byl na počátku třicátých let levicí kritizován. Např. Upton Sinclair v knize Peníze píše napadá finanční zdroje Dreiserovy, stejně jako S. Lewisy a Z. Greyovy.

LACO NOVOMESKÝ, DISKUSE O ČISTOTĚ GENERACE...

Tvorba 5, 1930, č. 6, str. 96, 13. února 1930; šifra L. N.

248 *podobnou diskusi* — míněna diskuse o bolševizaci strany, vedená v komunistickém tisku na podzim 1928 po zářijovém plenárním zasedání ÚV KSČ.

KURT KONRAD, KRIZE KAPITALISMU A „SOURUČENSTVÍ“

Signál 2, 1929—30, č. 22, str. 1, 21. února 1930; přeložil Marko.

250 *z Indexu II-1* — Karel Teige, Bouře na levé frontě, Index 2, 1930, č. 1, str. 2—3; zde otištěno na str. 206—210.

BEDŘICH VÁCLAVEK, CO BUDE Z NAŠÍ DISKUSE?

Tvorba 5, 1930, č. 8, str. 118—119, 27. února 1930.

252 *článek s. Ellena* — Leo Nesis (šifra Ellen): Kritika kritiky, zde přetištěn na str. 243—246.

253 *soudruh Fried* — Evžen Fried (1900—1944), český komunistický politik a novinář, po V. sjezdu KSČ kritizován pro ultralevé názory; zřekl se jich a pracoval nadále v komunistickém hnutí.

soudruha Guseva — Sergej Ivanovič Gusev (1874—1933), bolševický politik, spolupracovník Leninův, v letech 1928—1933 člen předsednictva výkonného výboru Kominterny.

254 *Rudé právo 26. ledna* — Gusevův článek Problémy Komunistické strany Československa, znění projevu na schůzi sekretariátu Exekutivy Kominterny, Rudé právo 26. 1. 1930, str. 3—5.

Bogdanova — Alexandr Alexandrovič Bogdanov (1873 až 1928), vl. jm. Malinovskij, politik, sociolog a filosof, původně národovec, od r. 1903 bolševik, jako filosof byl pod vlivem empiriokriticismu; psal i utopické romány.

LADISLAV ŠTOLL, NEPOCHOPITELNÝ ZÁCHVAT...

Signál 2, 1929—1930, č. 23, str. 1, 28. února 1930; šifra L. Š.

256 *pro Sever a Východ* — Sever a Východ, „literární revue“, vycházela v letech 1924—1930 v redakci Josefa Knapa jako orgán konzervativnějších literárních kruhů. Jako kritikové sem přispívali hlavně Miroslav Rutte, František Götz, A. M. Píša, Pavel Fraenkl.

Viktor Dyk vytkl — jde o polemiku vyvolanou Dykovým článkem Levá fronta a kultura (Národní listy, č. 294, str. 3, 26. 10. 1929) a Štollovou poznámkou Viktor Dyk a kultura (Signál 2, 1929—30, č. 8, 8. 11. 1929).

Uljanov — vl. jméno Leninovo.

Krasoslav Chmelenský — úplným jménem Josef Krasoslav

Chmelenský (1800—1839), český obrozenecký básník a kritik. Jako většina obrozenců zvolil si druhé křestní jméno z vlastenecko-literárních důvodů.

BEDŘICH VÁCLAVEK,
K SITUACI DIVADELNÍ MODERNY V BRNĚ

ReD 3, 1929—1931, č. 4, str. 115—116, leden 1930.

257 *v 2. čísle ReDu* — Václavkův článek Honzl a E. F. Burian v Brně, *ReD 3, 1929—31, č. 2, str. 39—40.*

Jonsonův Volpone — hra anglického dramatika Bena Jonsona (1573—1637) Lišák Volpone, uvedená v Národním divadle v Brně 21. 8. 1929 v režii Honzlově.

Achard — Marcel Achard, *Život je krásný* — viz pozn. ke str. 218.

v Lišákově — Jonsonův Lišák Volpone, viz výše.

VÍTĚZSLAV NEZVAL,
PŘEDNÁŠKA O AVANTGARDNÍ LITERATUŘE

Odeon 1, 1929—31, č. 7, str. 101—106, duben 1930.

261 *Jean Cocteau* — (1889—1963), básník, prozaik, dramatik, esejista, zajímal se o moderní malířství, hudbu i film. Spjoval avantgardnost se společenskou kritikou. Se Satiem, Poulencem, Milhaudem úzce spolupracoval při tvorbě svých her a baletů.

Eric Satie — (1866—1925), francouzský hudební skladatel, přítel Debussyho, patron mladé protiimpresionistické generace.

Pelléas a Mélisanda — opera na Maeterlinckův text francouzského hudebního skladatele Clauda Debussyho (1862—1918), zakladatele hudebního impresionismu; pochází z r. 1902.

263 *Praxiteles* — vynikající řecký sochař ze 4. stol. př. n. l.

264 *Descartes ve své holandské lázni* — slavný francouzský filosof

René Descartes (1596—1650) začal své filosofické úvahy, když se r. 1629, po ukončení vojenské dráhy, uzavřel v přísném soukromí a klidu v Holandsku

265 *Crémieuxova slova* — Benjamin Crémieux (1888—1944), kritik, literární historik a překladatel, zabýval se především dílem Marcela Prousta a moderní italskou literaturou.

269 *nad Marinettim* — Filippo Tommaso Marinetti (1876 až 1944), italský spisovatel, zakladatel futurismu.

v knihách André Bretona — André Breton (1896—1966), básník, prozaik a esejista, vůdčí teoretik francouzského surrealismu.

KURT KONRAD,
O ÚKOLECH A FUNKCÍCH UMĚLECKÉHO TEORETIKA

Signál 2, 1929—30, č. 32, str. 1, 2, května 1930.

270 *ve své přednášce o avantgardní literatuře* — Nezvalova Přednáška o avantgardní literatuře vyšla v Odeonu (1, 1929 až 1930, č. 7, str. 101—106); zde přetištěna na str. 259 až 269.

BEDŘICH VÁCLAVEK, SLOVO O POETISMU

Čin 1, 1929—1930, č. 33, str. 787—788, 12. června 1930.

BEDŘICH VÁCLAVEK,
„NOVÁ VĚCNOST“ ESTETICKOU PARALELOU
KONSOLIDACE STARÉHO ŘÁDU

Index 2, 1930, č. 7, str. 49—50, červenec 1930.

275 *H. Luedecke* — Heinz Luedecke, nar. 1906, německý kulturní kritik a žurnalista.

278 *Mejerchold* — Vsevolod Emiljevič Mejerchold (1874 až

1940), sovětský avantgardní režisér, zakladatel tzv. bio-mechaniky.

Ejzenštejn — Sergej Michajlovič Ejzenštejn (1898—1948), sovětský divadelní a filmový režisér, tvůrce proslulých filmových epopejí, počítaných k zakladatelským dílům moderní filmové tvorby (Křižník Potěmkin, 1925, Deset dnů, které otřásly světem, 1927).

v Divadelním listě — Honzlovy články Několik slov o modernosti (Divadelní list 5, 1929—30, č. 1, str. 2—4), K repertoáru činohry ND v Brně na sezónu 1929—30 (tamtéž, č. 2, str. 19—21), O konci krize dnešního divadla (tamtéž, č. 3, str. 26—30 a č. 4, str. 43—46), Ke hře Marcela Pagnola Abeceda úspěchu (tamtéž, č. 6, str. 69—70).

v Lidových novinách — Honzlův článek Nové cesty a cíle brněnské činohry, Lidové noviny, 8. 9. 1929. Viz pozn. ke str. 195.

- 279 *cituje ze Giraudoux* — Jean Giraudoux (1882—1944), francouzský prozaik, esejista a především dramatik. Divadelní list (5, 1929—30, č. 18, str. 206—208) přinesl výtah z interview s Giraudouxem z listu Neue Prager Presse. *v Divadelním listě*, č. 19 — Honzlův článek Repertoární výsledky letošní sezóny ND v Brně (Divadelní list 5, 1929—30, č. 19, str. 214—219 a č. 20, str. 226—230). *Vančurův Učitel a žák* — premiéra v Národním divadle v Brně v Honzlově režii 1. března 1930.

FRANTIŠEK SPITZER, FAŠISMUS A KULTURA

Tvorba 5, 1930, č. 39, str. 614—615, 2. října 1930.

František Spitzer (1898—1945, zemřel v Mauthausenu), úředník pražské pojišťovny, uprchlík z Maďarska po pádu Komuny. Recitátor, režisér ochotnických představení, redaktor Dělnického divadla, dramatik (Tovaryš Martin, Za jednu ránu dvě, Marx měl pravdu aj).

Jeho v podstatě mylný článek má význam jen pro diskusi, kterou vyvolal.

- 281 *lehkost simplistů* — povrchních zjednodušovatelů (z lat.).

písnička pro Antifu — Antifa byla jedna z dělnických skupin malých divadelních forem typu Modré blůzy.

- 283 *Hampl* — Antonín Hampl, viz. pozn. ke str. 222.

OSČ — Odborové sdružení československé, reformistická odborová organizace v předmnichovské republice.

- 285 *V. sjezd Profinterny* — Profintern = Rudá odborová internacionála, oficiálním názvem Mezinárodní sdružení revolučních odborů; její V. sjezd se konal v červenci 1930 v Moskvě.

proti zákazu divadelních slavností na Žižkově — policejní ředitelství v Praze zakázalo dělnickému divadelnímu spolku Jiří Wolker na Žižkově oslavy desetiletého trvání, divadelní představení i tábor s programem Předpoklady a úkoly proletářského divadla. Protest přinesla Tvorba v 5. ročníku (č. 38, str. 595, 25. září 1930).

EDUARD URX, SLOŽIT ZBRANĚ NA KULTURNÍ FRONTĚ?

Tvorba 5, 1930, č. 46, str. 730—732, 27. 11. 1930.

- 290 *Děborinův článek* — Abraham Mojsejevič Děborin (1881 až 1963), sovětský filosof, který vedl boj proti mechanistickému materialismu, byl však kritizován za idealistické chyby. Jeho stať Budování socialismu a úkoly marxistů na teoretické frontě vycházela na pokračování v 5. ročníku Tvorby.

- 291 *schopenhauerovskému voluntarismu* — Artur Schopenhauer (1788—1860), německý romantický filosof, zdůrazňující, že podstatou člověka je vůle.

KURT KONRAD, FAŠISMUS A KULTURA

Tvorba 5, 1930, č. 47, str. 750—751, 4. 12. 1930; č. 48, str. 763—764, 11. 12. 1930.

- 298 *Mach* — Ernst Mach (1838—1916), rakouský fyzik a filosof, tvůrce empiriokriticismu, filosofického směru založeného na subjektivně idealistickém výkladu zkušenosti.

- Avenarius* — Richard Avenarius (1843—1896), švýcarský filosof, jeden ze zakladatelů empiriokriticismu.
- Petzold* — Josef Petzold (1862—1929), německý pozitivistický filosof, propagátor Avenariova empiriokriticismu.
- Husserl* — Edmund Husserl (1859—1938), německý idealistický filosof, zakladatel tzv. fenomenologické školy.
- Meinong* — Alexius Meinong (1853—1921), rakouský filosof, zakladatel apriorní „teorie předmětu“.
- Driesch* — Hans Driesch (1876—1941), německý biolog a filosof přírody, představitel vitalismu. Zastával učení o zvláštní životní síle, která existuje mimo čas a prostor, avšak do vývoje života a do struktury organismů zasahuje, vytváří jejich specifiku a působí jejich vývoj.
- Uexküll* — Jakob Johann von Uexküll (1864—1944), německý biolog, stoupenec neovitalismu.
- 399 *v Taylorově systému* — Frederick Winslow Taylor (1856 až 1915), americký inženýr, objevitel způsobu organizace práce, který zajišťuje její vysokou intenzifikaci. Podstata taylorismu spočívá v rozložení pracovního postupu na jednotlivé operace a úkony, které se zkoumají a racionalizují časovými a pohybovými studiemi.
- 301 *zákazu předvedení proletářské revue* — viz. pozn. ke str. 285.
- Profinterny* — viz pozn. ke str. 285.
- V. sjezdu ROI* — viz pozn. ke str. 285.
- Kapslovna* — *Papirografie* — *Dějiny medicíny* — části revue Kam s ním, sestavené z vystoupení několika dělnických divadelních skupin. Autory byli členové skupiny KODAK, tj. Kolektivu dramatických autorů komunistů — František Spitzer, Karel Marek, František Němec aj.

PAVEL REIMAN, NÁŠ BOJ NA KULTURNÍ FRONTĚ

Tvorba 5, 1930, č. 48, str. 762—763, 11. 12. 1930; č. 49, str. 779, 18. 12. 1930.

- 304 *se soudruhem Lunačarským* — A. V. Lunačarskij (viz pozn. ke str. 168) v prvních porevolučních letech byl hlasatelem proletkultovských názorů, ale ve funkci lidového komisaře

osvěty (1917—1929) přispěl k upevnění marxistického myšlení v Rusku a měl citlivý poměr k umění a k umělcům.

- 308 *na třetím kongresu ruského Komsomolu* — Leninův projev vydán česky v brožuře K mládeži.

EDUARD URX, BEDŘICH VÁCLAVEK V ROZPACÍCH

Tvorba 5, 1930, č. 49, str. 778—779, 17. prosince 1930; č. 50, str. 799—800, 24. prosince 1930; č. 51—52, str. 817—819, 31. prosince 1930.

- 312 *Složit zbraně na kulturní frontě?* — viz zde na str. 287—296.
- 315 *zjev Davidovy školy* — Jacques Louis David (1748—1825), francouzský malíř-klasicista, zakladatel školy klasicistického malířství. V době Velké francouzské revoluce byl pověřen řízením všech státních uměleckých podniků, za Napoleona byl jmenován „prvním císařským malířem“, po Napoleonově pádu vypovězen z Francie.
- 323 *Clara Zetkinová* — (1857—1933), pracovnice v německém socialistickém a komunistickém hnutí; její Vzpomínky na Lenina vyšly poprvé německy v roce 1929.
- 324 *Charles Lalo* — (1877—1953), francouzský estetik; Urx cituje z jeho knihy *La beauté et l'instinct sexuel*, 1922, která vyšla česky v roce 1926 pod názvem *Kráska a láska*.
- Mehring* — Franz Mehring (1846—1919), německý marxistický historik, představitel levého křídla německé sociální demokracie; je autorem Marxova životopisu a zabýval se i estetikou (Stati o dramatu, česky 1954).
- 326 *Plukovník Švec* — drama Rudolfa Medka (1890—1940), oslavující české legie v Rusku; premiéra v Národním divadle v Praze 27. 10. 1928 v režii Karla Dostala; roku 1929 poctěno státní cenou.
- Svatý Václav* — drama Stanislava Loma (1883—1967), uvedeno v pražském Národním divadle 28. 9. 1929 v režii K. H. Hilara.
- Mlynář a jeho dítě* — líbivá hra německého dramatika Ernsta Raupacha (1784—1852), hodně hraná i na českých jevištích.

OTEVŘENÝ DOPIS REVOLUČNÍM SPISOVATELŮM
V ČESKOSLOVENSKU

Tvorba 5, 1930, č. 50, str. 794, 24. prosince 1930.

- 332 *Otevřený dopis...* vypracovala II. mezinárodní konference proletářských revolučních spisovatelů v Charkově. Na jeho redigování se podílel i Bedřich Václavek. *na stanovisku Proletkultu* — Proletkult, sovětská dělnická kulturně osvětová organizace, založená roku 1917. Byla Leninem kritizována za záporný poměr ke kulturnímu dědictví. V polovině dvacátých let přešly organizace Proletkultu pod vedení odborů. U nás založen Proletkult v srpnu 1921 a zanikl v roce 1924. Vydával časopis Proletkult, redigovaný St. K. Neumannem.
- 333 *hnutí děldopů* — děldopi, dělničtí dopisovatelé; charkovský sjezd se vyslovil pro podporu jejich hnutí, v němž hledal možnost rozvoje revoluční literatury.
- 334 *DDOČ* — Svaz dělnických divadelních ochotníků Československa, založený r. 1911 a vydávající časopis *Dělnické divadlo* (od r. 1920). *roldopi* — rolničtí dopisovatelé, viz výše vysvětlivku k hnutí děldopů. *kritika poputčiků* — viz pozn. ke str. 134.

VLADIMÍR CLEMENTIS,
PREJAV NA MEDZINÁRODNOM KONGRESE
REVOLUČNEJ LITERATÚRY V CHARKOVE
6.–15. NOVEMBRA 1930

Kultúrny život 19, 1964, č. 2, str. 8–9, 11. 1. 1964; přeložil Michal Roman.

VLADIMÍR CLEMENTIS,
MEDZINÁRODNÝ KONGRES REVOLUČNEJ LITERATÚRY

Dav 4, 1931, č. 1, str. 3, leden 1931; šifra -cis-.

LADISLAV ŠTOLL, LIDÉ V „LABORATOŘI“

Levá fronta 1, 1930–31, č. 8, str. 1–2, 15. ledna 1931.

- 342 *Otevřený dopis* — otištěn zde na str. 332–336.
- 346 *Nezvalova Zvěrokruhu* — Zvěrokruh, měsíčník soudobého umění, redigovaný Vítězslavem Nezvalem, vydávalo r. 1930 Ústřední studentské knihkupectví a nakladatelství v Praze. Zanikl po dvou číslech.
- 347 *pod vlivem Děborinových úvah* — viz pozn. ke str. 290.

LADISLAV SZÁNTÓ,
DISKUTUJEME MARXISTICKY V ANKETĚ
O „FAŠISMU A KULTUŘE“

Tvorba 6, 1931, č. 5, str. 75, 5. 2. 1931; č. 6, str. 91–92, 12. 2. 1931; č. 7, str. 107–108, 19. 2. 1931; pseudonym Ladislav Ormis.

- 356 *Mach, Avenarius, Petzold, Husserl, Meinong, Driesch, Uexküll* — viz pozn. ke str. 298. *Struve* — Pjotr Bergardovič Struve (1870–1944), ruský buržoazní ekonom a filosof, hlavní představitel legálního marxismu, ve filosofii zastával zprvu kantovské stanovisko, později přešel na pozice mystického idealismu.
- 358 *Planck* — Max Planck (1858–1947), německý teoretický fyzik, zakladatel kvantové teorie; hájil materialistické a deterministické pojetí fyziky.

BEDŘICH VÁCLAVEK, KONCE „REVOLUČNÍ“ AVANTGARDY

Tvorba 6, 1931, č. 5, str. 78–79, 5. února 1931.

- 366 *podle někdejších slov Štyrského* — v článku Koutek generace II (*Odeon 1, 1929–1931, č. 3, str. 45*), zde otištěno na str. 136–148.

Čin 2, 1930—31, č. 13, str. 292—295, z 22. 1. 1931, č. 14, str. 318—323, z 29. 1. 1931, a č. 16, str. 368—373, z 12. 2. 1931.

- 367 *Ickowicze* — Marc Ickowicz, autor knihy *La littérature à la lumière du matérialisme historique* (Paris 1929)
vstupní branou ke Kapitálu — míněna kniha *Zur Kritik der politischen Oekonomie*, 1859. Kapitál má podtitul *Kritik der politischen Oekonomie*
- 368 *u Labrioly* — Antonio Labriola (1843—1904), italský filosof, od 80. let marxista. Jeho *Eseje o materialistickém pojetí dějin* vyšly spolu s některými dalšími pracemi též česky 1961.
- 369 *po tainovsku* — podle teorie Hippolyta Taina (1828—1893), představitele sociologického pozitivismu v literární vědě, který vznik umění vykládal působením rasy, prostředí a momentu (tj. doby).
- 373 *Tajnosti Paříže* — desetisvazkový kýchovitý seriál francouzského populárního spisovatele Eugèna Sue (vl. jm. Marie Joseph Sue, 1804—1857), z let 1842—1843.
Lidská komedie — velkolepý cyklus 97 románů a povídek Honoré de Balzaca (1789—1850), krystalizující řadu let, převážně však z let třicátých a čtyřicátých.
- 375 *Georges Renard* — (1847—1930), francouzský historik, účastník Komuny. Zabýval se hlavně dějinami výroby a vývojem umění.
fyzikraté — přívrženci jednoho ze směrů klasické politické ekonomie z 2. poloviny 18. stol., kteří ztotožňovali společenské zákony se zákony přírody a za přirozené zřízení společenské považovali „zemědělskou společnost“.
skvost Chénierův Liberté — André-Marie Chénier (1762 až 1794), francouzský básník, nejprve nadšený revolucionář, později stoupenec králův; byl popraven. Autor eklog, elegií a satir napodobujících antické klasiky, avšak prodchnutých hlubokou vnitřní opravdovostí. Báseň *Svoboda (Liberté)* je z r. 1787.

veršové povídání Delillovo — Jacques Delille (1738—1813), francouzský básník, autor didaktických popisných básní a překladatel. *Zahrady (Les Jardins)* vyšly 1782.

- 376 *vana imaginatio* — (lat.), marná představa.
Sorel — Georges Sorel (1847—1922), hlavní představitel francouzského syndikalismu; odmítal snahy o parlamentní činnost socialistů, cestu k vítězství dělnictva a k nastolení vlády odborových organizací (syndikátů) spatřoval ve všeobecné stávce.
Johannot — Tony Johannot (1803—1852), francouzský historický malíř a ilustrátor.
- 379 *De Sanctise* — Francesco De Sanctis (1817—1883), italský literární vědec, který se zabýval hlavně starší literaturou (*Saggi sul Petrarca*, 1869, vrcholné dílo literární historiografie italské 19. století). Byl pod silným vlivem levice italských hegelovců.
- 380 *Josephem Bédierem* — Joseph Bédier (1864—1938), francouzský literární vědec, badatel v romanistice, hlavně ve staré francouzské literatuře.
Gastonem Parisem — Gaston Paris (1839—1903), francouzský literární vědec, učitel předešlého, jeden ze zakladatelů moderní romanistiky.

BEDŘICH VÁCLAVEK, O MARXISTICKOU ESTETIKU

Tvorba 6, 1931, č. 7, str. 106—107, 19. února 1931; č. 8, str. 123, 26. února 1931.

- 384 *za charkovského kongresu* — viz pozn. ke str. 332.
o Otevřeném listě — viz zde na str. 332—336.
- 386 *tezi W. Hausensteina* — Wilhelm Hausenstein (1882—1957), německý historik a sociolog výtvarného umění; o jeho knize *Meister und Werke* referoval Václavek v *Sociologické revui* 1, 1930, str. 166—169.
Ad. Behneho — Adolf Behne (1885—1948), německý historik výtvarného umění. Václavek referoval o jeho knize *Neues Wohnen — neues Bauen* v *ReDu* 1, str. 198—199, v *Literárním světě* 1, č. 10, str. 8 a v *Rudém právu* 11. 7. 1928.

- 389 *poznámky soudruha Štolla* — článek Ladislava Štolla Lidé v „laboratoři“, zde přetištěn na str. 342—350.
- 390 *Aug. Thalheimer* — August T. (1884—1948), německý marxistický filosof, napsal úvod k Mehringovým článkům *Zur Literaturgeschichte* (B. Václavek referoval o tomto svazku v *Sociologické revui* 1, 1930, str. 394—401).
článků Mehringových — viz pozn. ke str. 324.
výrok Lu Märtenové — Lu Märten (nar. 1879), německá marxistická teoretička umění; zabývala se především sociologií umění, vyvozovala však vývoj umění přímo ze stavu výrobních sil.
v Sociologické revui — článek Lu Märtenové *Historický materialismus a sociologie umění*, *Sociologická revue* 1, 1930, str. 387—391.
- 391 *z knížky Trockého* — *Literatura a revoluce* (1923, rusky).

Měsíc před Václavkovou odpovědí E. Urxovi v Tvorbě vyšel rozhovor *Bedřich Václavek o své nové knize Poezie v rozpacích* (*Odeon 1, č. 9, leden 1931*). Zařazujeme jej aspoň do poznámkového aparátu:

Nakladatelství Odeon vydalo na podzim knihu Bedřicha Václavka *Poezie v rozpacích*. Zeptali jsme se autora: *Jaký cíl sleduje svou knihou Poezie v rozpacích?*

Vedlejších cílů mně tanulo při práci na mysli několik: Především mně šlo o jednocení množství navzájem si odporujících, ale v podstatě sobě velmi blízkých názorů, stanovisek a postřehů, které přinesla obsáhlá teoretická literatura modernistická posledních let; tedy o syntézu dosud vykonané práce a základní ujasnění z jednotného názorového východiska: historického materialismu. Cítil jsem tehdy prostě i potřebu převést k nám výsledky uměnovědeckého bádání z ciziny, o něž se u nás málokdo stará. Především jsem však měl na zřeteli cíl aktuální: vybudovat pevná objektivní kritéria pro posuzování současného dění v umění. Modernistickou estetiku jsem si však přitom potřeboval nutně podložit historickou perspektivou, jak ji dává historický materialismus. Jedině z poznání vývoje společenské práce můžeme získat

pevná kritéria pro posuzování vývoje umění. Přesvědčil jsem se pak (opětovně při práci), že kde jde o dobrou, do důsledků domýšlející teoretickou práci modernistickou a o dobrou práci marxistickou, neodporují si nijak zásadně, nýbrž se navzájem doplňují, potvrzují a vysvětlují, v nejlepších případech svádějí vjedno. Meritorně jsem se pokusil řešit nejožehavější otázku přítomného umění: jeho poměr k životu. Umění je dnes autonomním útvarem, svébytným — a od ostatního života příliš izolovaným. Jedni se prostě stavějí proti tomuto stavu, proti důsledkům vývoje a chtějí řešit otázku návratem k stavu minulému. Druzí ženou autonomnost umění do krajnosti, aniž cítí neudržitelnost přítomného stavu. Považují vývoj ke krajní svéprávnosti umění za nutný a pokrokový, ale cítím zároveň neudržitelnost tohoto stavu pro budoucnost, ale i dnes. Než řešit věc nelze ani nějak „snadno a rychle“, ani násilným podřizováním umění životu („tendenční umění“). Věc souvisí se vši dělbou práce a celkovou neorganizovaností individualistické společnosti. Příští společnost vytvoří postupně sociální předpoklady k překonání tohoto stavu a k sblížení umění se vším ostatním životem. V knize sleduji tento proces, jenž je už dnes v proudu, zevrubně.

Jak souvisí tato nová kniha s jeho první knihou Od umění k tvorbě?

Zcela volně. Tam jsem se pokusil zevrubnými studii o jednotlivcích podat obraz vývoje české poezie v přítomné době (nešlo mně o portréty osobností). Obecná kritéria, jimiž jsem se v ní řídil, vykládám v *Poezii* zevrubně, soustavně a dokládám je. Tam šlo o literární kritiku, zde jsem chtěl psát exaktní a sociologicky fundovanou uměnovědu.

Co by si přál Poezii v rozpacích dosáhnout?

Nelze dosáhnout všeho jedním činem. Každý čin je jednostranný tím více, čím chce být důslednější. Považuji však jednostranný čin důsledný za užitečnější než čin všestranně nedůsledný. Tato knížka nerozřeší definitivně otázku historickomaterialistické uměnovědy, je jen náběhem, na němž bude nutno mnoho korigovat,

a co víc: doplňovat — otevrou se nové pohledy, věci budou osvíceny jinak. Ale myslím, že nelze dobře jít dále, dokud se někdo (třebas i já sám?) nevyrovná kriticky a poctivě s perspektivou, kterou jsem v knize postavil a propracoval. A to by bylo mé neskromné přání: Aby se s ní vyrovnal každý, kdo má ať k modernímu umění, ať k revolučnímu hnutí upřímný poměr, zejména moderní a revoluční kritika. (Za to bych dal celé to „vyrovnaní se“ s ní staré kritiky.) Stane-li se tak, bude úkol knížky splněn, a bude moci — překonána — odložena být třeba mezi staré haraburdí, zatímco z ní budou dvě tři základní věci žít dál. Dokud se však tak nestane, je trochu svěhlová a náročná — a já s ní.

STANISLAV K. NEUMANN, KRIZE NÁRODA

Úvodní část brožury (str. 3—9) vydané r. 1930 (O. Girgal, Praha - Smíchov). Brožura má celkem 72 stran.

- 394 *historická pravice komunistická* — název pro část funkcionářů KSČ, která přešla do KSČ ze sociální demokracie. Patřili k ní Josef Bubník, Josef Hais, Alois Muna, ale v době V. sjezdu KSČ byli do ní zařazováni i Bohumír Šmeral, Antonín Zápotocký aj.
komunistického „centra“ — zde ve smyslu kompromisu mezi krajní levicí a „historickou pravicí“.
bubníkovských živlů — viz pozn. ke str. 52.
 395 *vedení „jílkovské“* — viz pozn. ke str. 50.
občana Bolena — viz pozn. ke str. 50.
 396 *casus belli* — (lat.) = příčina války.

VLADISLAV VANČURA,

Z PŘEDNÁŠKY O TAKZVANÉM NOVÉM UMĚNÍ

Odeon 1, 1929—31, č. 9, str. 132—134, leden 1931.

- 400 *Maldoror* — viz pozn. ke str. 112; zde naráží Vančura na konfiskaci výboru ze Zpěvů Maldororových, uspo-

řádaného P. Soupaultem a K. Teigem a vydaného r. 1929 nakladatelstvím Odeon.

- 401 *autor Nocí chiméry* — Viktor Dyk (1877—1931), básnická sbírka *Noci chiméry* vyšla 1917.
o Karatajevově prostotě — míněn mužik Platon Karatajev, postava ze 3. dílu Tolstého *Vojny a míru*, podle Tolstého „ztělesnění všeho ruského, všeho dobra a vyrovnanosti“.
 402 *v avantgardní politické straně* — míněna KSČ.
 403 *Minotauros* — v řecké mytologii nestvůra, člověk s býčím hlavou.
epileptiformní stav — (lék. termín), stav zakaleného vědomí, podobný epilepsii (padoucnici).
 404 *autora Bojů o zítřek* — F. X. Šalda, jeho první kniha esejů vyšla r. 1905.

Otázek modernosti a stranickosti umění se týká i část interview *Vladislav Vančura o svém novém románě (Literární noviny 4, č. 2, 23. 1. 1930)*:

Uvěřili jsme v komunismus. Představuji si, že komunismus je stará snaha po životní plnosti a štěstí, jeho formy mají bezpočet obdob a odpovídají lidové básnivosti. Marxismus především počítá s hospodářskými podmínkami. Tyto hospodářské podmínky jsou pro mne dány situací národa. Myslím na komunismus taktó vždycky a platil jsem v komunistické straně vždycky za úchylku.

Snaha mých postav, jak ji vidím, byl zájem o tvar. Byl vždycky negativní mimo složku dělnictví — a protože tato ze stejných důvodů jako my pracovala na stejném programu, bylo samozřejmo, že jsme se doplňovali a šli spolu. V této spolupráci byl smysl naší modernosti. Modernost je kladná aktivistická odpověď na stávající poměry, myšleno v nejširším smyslu. Věřím, že odtud počíná styl, jenž bude pokračováním všech historických dob, zasluhujících toho jména. Odtud tedy počíná akce. Nejsme v rozporu s ní, ale s politickou kasuistikou a oním pokrokářstvím, jež nerozumějí duchu, opravuje

po způsobu relativistů a sociální charity malá zla, aniž by vidělo příčiny katastrof...

JINDŘICH HONZL, O MÉM BRNĚNSKÉM PŮSOBENÍ

Literární noviny 5, 1930—31, č. 10, str. 5—6, červenec 1931. Otištěno pod titulkem Jindřich Honzl o svém brněnském působení.

407 *ředitel Jiríkovského* — Václav Jiríkovský (1891—1942) byl ředitelem brněnského divadla v letech 1914—1919 a znovu 1931—1941.

s režisérem Balounem — Václav Baloun (1875—1954), herec a režisér činohry Národního divadla v Brně.

změny stanovisek časopisu Index — Index vřele uvítal příchod Honzlův (viz např. Václavkův článek *Divadlo v Brně*, Index 1, 1929, č. 7, str. 2), ale přijal se souhlasem i jmenování V. Jiríkovského (noticka *Nový ředitel brněnského Zemského divadla*, Index 3, 1931, č. 2, str. 19).

408 *rf.* — šifra JUDr. Richarda Fleischnera (1902—1942), kulturního publicisty a divadelního kritika. Byl předsedou brněnské pobočky Levé fronty a patřil k redakčnímu kruhu Indexu.

409 *herce, kteří s Honzlem odcházejí* — Jaroslav Průcha, Josef Skřivan, Bohuš Záhorský a Vojta Plachý-Tůma. *úroveň Poledního listu* — viz pozn. ke str. 111.

411 *představení Cocteauova Orfea* — premiéra v režii Jindřicha Honzla 10. 2. 1931 v brněnském Národním divadle. *na čem E. F. Burian... ztroskotal* — Studio v divadle Na výstavišti, jehož byl E. F. Burian šéfem, bylo zrušeno koncem roku 1929 pro malou návštěvnost.

BEDŘICH VÁCLAVEK, JINDŘICH HONZL V BRNĚ

Literární noviny 5, 1930—31, č. 12, str. 6, červenec 1931.

413 *v 8. čísle Literárních novin* — Václavkův článek *Národní divadlo v Brně...*, podepsaný -cl. (*Literární noviny* 5, 1930—31, č. 8, str. 4).

po mém polemickém článku — článek Bedřicha Václavka „Nová věcnost“ estetickou paralelou konsolidace starého řádu (Index 2, 1930, č. 7, str. 49—50); zde přetištěno na str. 275—280.

články vyšly seškrtané — tj. Honzlova odpověď (Index 2, 1930, č. 8, str. 60) na Václavkův článek, uvedený v předchozí poznámce, a Václavkův pětiřádkový dovětek tamtéž.

414 *kritizoval ostřeji v místním časopise* — míněny referáty Richarda Fleischnera v *Dělnické Rovnosti* a Indexu (podrobně uvedeny v soupise Zdeňka Srny ve sborníku *Počátky české marxistické divadelní kritiky*, Divadelní ústav, Praha 1965).

můj dopis — viz pozn. ke str. 219.

Acharda — viz pozn. ke str. 218.

článkem v Lidových novinách — viz. pozn. ke str. 195.

416 *E. F. Burianovi* — mezi E. F. Burianem a Jindřichem Honzlem došlo ke sporům v souvislosti se zrušením Studia Na výstavišti.

s p. přisedlím Kopečkem — Julius Kopeček (1886—1952), odborný učitel a ředitel na měšťanských školách v Brně, v letech 1923—1928 přisedlící zemského výboru v Brně, v letech 1928—1935 člen zemského zastupitelstva a výboru za stranu národně socialistickou.

dr. Vencovský — PhDr. Bedřich Vencovský (nar. 1888), středoškolský profesor v Brně, v letech 1921—1933 divadelní referent národně socialistického deníku *Moravské slovo*, nejčastěji pod šifrou B. V.

Ā. B. Svrček — (nar. 1887), výtvarný a divadelní kritik, zakládající člen Brněnského Devětsilu.

JINDŘICH HONZL, K BRNĚNSKÝM DIVADELNÍM SPORŮM

Literární noviny 5, 1930—31, č. 15, str. 5—6, září 1931.

418 *et cons.* — (lat.), et consortes = a druhové; míněni Václavkovi spolupracovníci z Indexu, především Jiří Mahen,

J. L. Fischer, Jaroslav Král, Zdeněk Rossmann, Jan Vaněk aj.

v nepodepsaném článku — míněna noticka Nový ředitel brněnského Zemského divadla (Index 3, 1931, č. 2, str. 19).

419 *stati... Rudolfa Waltra a Vladimíra Šimáčka* — oba režiséři přispěli do ankety Co brzdí práci Národního divadla v Brně (Index 1, 1929, č. 5, str. 1—2 [Walter] a str. 2—3 [Šimáček]). Rudolf Walter (1894—1966) byl v letech 1925—29 šéfem činohry brněnského divadla, Vladimír Šimáček (1891—1953) byl režisérem činohry.

Děti starého mládence — komedie E. Ch. Carpentera, uvedená v Českém divadle v Olomouci v režii E. F. Buriana 22. 10. 1930.

Ráz dva tři — aktovka Ference Molnára, uvedená spolu s další aktovkou téhož autora Souper v Českém divadle v Olomouci v režii E. F. Buriana 21. 1. 1931.

Bar Chic — „džezová zpěvohra“ rakouských autorů G. Herczega a K. Farkase, uvedená v Burianově režii v Českém divadle v Olomouci 1. 10. 1930.

představení Ženy, která si koupila muže — hra francouzského dramatika Stève Passeura, uvedená v Burianově režii v Českém divadle v Olomouci 6. 5. 1931.

421 *v 8. čísle Levé fronty* — Štollův článek Lidé v „laboratoři“, zde otištěn na str. 342—350.

422 *proti Žitkovi* — Otakar Zitek (1892—1955), operní režisér a hudební skladatel, byl v letech 1929—1931 ředitelem brněnského divadla.

Jevrejnov — hru ruského autora Nikolaje Nikolajeviče Jevrejnova (1879—1953, po Říjnu emigroval do Francie) Co je nejhlavnější uvedlo v režii Honzlově Národní divadlo v Brně 9. 1. 1930.

„Upozornění“ — v Divadelním listě (6, 1930—31, č. 18, str. 174), s podpisem Ředitelství Zemského divadla v Brně, se konstatuje, že program činohry v sezóně 1930—31 až na dvě výjimky sestavil a obsadil J. Honzl, že ředitelství nabídlo Honzlovi další smlouvu, ale že dal přednost Praze a divadlu, s nímž ho pojila umělecká minulost.

423 *v Joachimsonově kýči* — Felix Joachimson, Džezová pětka,

komedie se zpěvy, uvedená v úpravě a režii Josefa Bezdíčka a v Burianově hudebním aranžmá v Zemském divadle v Brně 24. 6. 1931.

blahovlnnější pozornost — Václavkův referát v Indexu (3, 1931, č. 6, str. 69, Burleskní komedie...) je ve skutečnosti velmi střizlivý („...věc pro parnou letní sezónu, která se pohybuje ve sférách plytké zábavnosti a sentimentality“).

GUSTAV BAREŠ, NEZÁVISLOST? NA KOM?

Levá fronta 1, 1930—1931, č. 6, str. 3, 2. ledna 1931. Podepsáno: Gustav Breitenfeld.

424 *v předminulém čísle Levé fronty* — Neumannův (s.k.n.) úvodník Smysl Levé fronty, Levá fronta 1, 1930—1931, č. 4, str. 1, 11. 12. 1930.

425 *pokusu o první marxistickou historii* — viz pozn. ke str. 68.

426 *Independent Party* — anglická strana nezávislých, kdysi Cromwellova strana v anglické buržoazní revoluci. *Jiří Stolzové* — Jiří Stolz (nar. 1898), český sociálně demokratický politik a teoretik, ve třicátých letech zástupce generálního sekretáře Odborové internacionály amsterodamské, překladatel Engelse, autor spisů *Má Marx ještě pravdu?* (1930), *Mzdy a hospodářská konjunktura* (1930), *Marx a Masaryk* (1933) aj.

Jediná spravedlivá válka — román J. R. Bechera *Levisite oder Der einzig gerechte Krieg* (1926), česky 1927 pod názvem *Spravedlivá válka*.

427 *ÚDKN* — Ústřední dělnické knihkupectví a nakladatelství (A. Svěcený, Praha) vydalo v roce 1930 knihu *Lva Trockého Moje paměti v překladu Milady Novákové a Karla Krause*.

v prvním čísle Levé fronty — Neumannův (N.) úvodník vyšel bez názvu na 1. str. 1. čísla *Levé fronty* (5. 11. 1930)

Levá fronta 1, 1930—1931, č. 6, str. 1, 2. ledna 1931. Podepsáno s. k. n.

- 429 *v předmluvě k brožuře Krize národa* — viz zde na str. 393 až 398.
- 431 *na kartu Šmeralovu* — viz pozn. ke str. 52.
Neurathovu — viz pozn. ke str. 86.
Jilkovu — viz pozn. ke str. 50.
Guttmannovu — Josef Guttmann (1902—1958), po V. sjezdu KSČ člen politického byra ÚV KSČ a šéfredaktor Rudého práva, v roce 1933 vystoupil proti linii, kterou KSČ a Kominternu vytyčily v boji proti fašismu, a byl vyloučen ze strany. Zemřel v emigraci v USA jako stoupenec trockismu.
v tomto časopise minule — míněn zřejmě Neumannův článek Tragikomédie české vědy, *Levá fronta 1, 1930—1931, č. 3, str. 1, 4. 12. 1930.*

STANISLAV K. NEUMANN,
 JE MOŽNÁ SVOBODNÁ DISKUSE MARXISTICKÁ?

Levá fronta 1, 1930—1931, č. 9, str. 3, 22. ledna 1931; podepsáno: s. k. n.

- 434 *ústý s. Fleischnera* — viz též pozn. ke str. 408. V *Levé frontě č. 8 (15. 1. 1931)* vyšel diskusní příspěvek Richarda Fleischnera *Diskuse o smyslu Levé fronty (str. 3)* s poznámkou: Tento článek byl napsán podle usnesení výboru *Levé fronty* v Brně.
- 435 *stanovisko s. Urxe* — otištěno zde na str. 312—331.
Otevřený dopis charkovský — otištěn zde na str. 332—336.

Šaldův Zápisník 3, 1930—31, č. 13—14, str. 426—431, červen 1931.

- 438 *Wordsworth* — William Wordsworth (1770—1850), anglický básník, romantik střízlivých poloh přírodních a intimních.
Coleridge — Samuel Taylor Coleridge (1772—1834), anglický básník, romantik se sklonem k mysticismu, druh Wordsworthův a Southeyův v tzv. „jezerní škole“.
líbezní dnové aranžezští — citace prvních veršů ze Schillerova dramatu *Don Carlos (1787)*.
- 439 *organony* — organon (řec.), nástroj myšlení a bádání.
chansons de geste — (franc.), doslova „písňe o činech“, tj. hrdinská epika starofrancouzská.
 „*hohe Minne*“, „*niedere Minne*“ — (něm.), doslova vysoká láska, nízká láska, termíny označující dva typy minnesängrovské poezie německého středověku: v prvním případě opěvuje ženy vznešeného původu, ve druhém ženy řemeslnické a vesnické.
- 440 *uchronii* — *uchronie* (z řec.) = nezařaditelnost do času, podobně jako utopie je nezařaditelností prostorovou.

Generační diskuse tvoří třetí díl čtyřsvazkové edice Avantgarda známá a neznámá (Manifesty a polemiky avantgardy), připravené k vydání pracovním týmem Ústavu pro českou literaturu ČSAV v Praze a v Brně, vedeným Štěpánem Vlašínem. Na přípravě tohoto svazku se zvláště podíleli: na výběru textů Radko Pinz, na poznámkovém aparátu Alena Hájková, předmluvu napsal Vladimír Dostál. Obrazovou přílohu vybral a uspořádal Jiří Hek. Při přípravě rukopisu pro tisk spolupracovali Drahomíra Kořínková, Tereza Müllerová a Jan Veselý.

Za účinnou pomoc při přípravě poznámek a vysvětlivek patří dík především Ústavu dějin socialismu v Praze, dr. Jaroslavu Nečasovi, dr. Jarmile Mourkové, dr. Milanu Blahynkovi, dr. Pavlu Peštovi, akademiku Ladislavu Štollovi, dr. Štefanu Drugovi, dr. Milanu Obstovi, Karlu Markovi, dr. Bořivoji Srbovi, prof. dr. Robertu Konečnému, dr. Karolu Rosenbaumovi, dr. Haně Hrzalové.